O'ZINGNI ANGLA!

HURRIYAT

Mus'taqil gazeta

№ 24 (538)

2007-yil 13-iyun

1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan ➲ Chorshanba kunlari chiqadi ➲ E-mail: hurriyat@mail.ru ➲ http://www.hurriyat.uz

Ушбу сонда:

2 Ишончнома ҳақиқий бўлиши учун

Шу йилнинг 1 июлига қадар гербли (махсус) бланкаларда қайта расмийлаштирилмаган ишончномалар бўйича автомототранспорт воситаларини бошқаришга йўл қўйилмайди. Акс ҳолда...

3 Махфий қамоқхоналар бўлган...ми?

Швейцариялик сенатор Дик Марти раҳбарлигида тайёрланган ҳужжатда айтилишича, АҚШ ва НАТО 2001 йилдаёқ терроризмда гумон қилинаётган шахсларни сақлаш учун махфий қамоқхоналар ташкил этиш борасида келишиб олишган.

4 Дашт тўрғайининг парвози

Азим Суюн чоп этилган ўн-ўн беш китобларининг ҳаммасида тилга — Туркий тилга, сўзга — Туркий сўзга жуда улкан меҳр-муҳаббат билан ёндашганлигини, таъзим этганлигини англаймиз.

HURRIYATга обуна йил бўйи давом этади.

Газетамизни ўқиб боринг, ютқазмайсиз!

Нашр кўрсаткичи — 233

Жараён

Қўш юракка қўшқанот

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони мамлакатимизда истиқомат қилаётган 5 миллиондан зиёд оила учун жуда катта қувонч бўлди десак, гапнинг муболағаси йўқ. Зеро, бу қувончнинг боиси рўзғорини тиклаш, уни бут қилишга ҳақиқий эҳтиёжманд инсонларнинг оғири енгил бўлишида ҳам эмас, балки Юртбошимизнинг умуман оила деб аталмиш муқаддас даргоҳни асраб-авайлаш, унинг мустаҳкамлигини таъминлаш борасидаги оталарча ғамхўрлигида.

Васила КАРИМОВА,
Республика "Оила" илмий-амалий маркази директори, профессор

Мен бир олима, психология фани бўйича меҳнат қилаётган инсон сифатида ушбу Фармоннинг неча-неча инсонларга катта умидлар бахш этганига сира шубҳам йўқ. Яқинда Жиззах вилоятига қилган сафарим чоғида одамларнинг ушбу Фармондан ниҳоятда хурсанд эканликларининг гувоҳи бўлдим. Муҳими, ундан бевосита ёшлар эмас, балки ота-оналарнинг ҳам димоғи чоғ. Чунки она-онаки бор, улар фарзандларини ўзларидан ҳам яхши яшашларини, тинчлик-фаровонликда бўлишларини, эртанги кунига ишончи бўлишини хоҳлайди.

Одатда юртимиздаги вилоятларнинг чекка ҳудудларига борганимда, беихтиёр "Бор бўлсин халқимиз" дегим келади. Узоқ Фориш туманининг Сафарота қишлоғида бўлган учрашувда бир нечта ўғли бор, иккита келин туширган отахондан сўрадим: "Фармон мазмунини тушунтира олдимми, агар тушунган бўлсангиз, сизга маъқул жойи қаерда?" дедим. Қойил қолганим отахон узоқ дуолардан, миннатдорчилик сўзларидан кейин катта ўғлига ер олиб қўйганини, кузда қурилиш бошлашини айтиб, "Тош ғиштларни ўзимиз эплаймиз, қуритиб қўйган теракларим ҳам бор, лекин устини ёпиш, эшик-дераза, пол деганларидек, камчиликларга маблағ олишолса, оламшумул иш бўлар экан-да", дедилар. Мен "Қанча маблағни мўлжаллаётган бўлсангиз оласиз, керакли ҳужжатларни тахлаб, банкка мурожаат қилсангиз бас" десам, камтарлик билан "800 минг-миллион етарли", дедилар. Қанчалик халқимиз содда ва кўнгли очиқлигига тасанно айтиб, ундан ҳам кўп маблағ олиши мумкинлигини, ҳозирча бироз ёшларга қарашиб турилса, тўнғич ўғил ишлаётган бўлса, бемалол кредитни узишга ҳам қурблари етишини айтиб, отахон билан суҳбатни тўхтатдим.

Президентимиз Фармонлари нафақат шу каби уй-жой қуриш, уни таъмирлаш ёки янги квартиралар сотиб олишни истаганлар учун ёрдам, балки ота-онадан қолган уй-жойда замонга муносиб яшаш, узоқ муддат мобайнида ишлатиш учун харид қилинадиган замонавий музлатгич, кир ювиш машинаси, болалар учун зарур шарбатларни чиқарадиган маиший техника ва бошқа шу каби зарур товарларни кредитга олиш имконини ҳам бериши янада қувонарли. Чунки Талабалар шаҳарчасидаги барча қулайликларга эга бўлган ётоқхоналарда яшаган йигит ёки қиз янги рўзғор қилганида уйида ҳам шундай шароитларнинг бўлишини истайди. Лекин камтарона рўзғорга ўрганган ота-она уларга бундай қимматбаҳо совғаларни тортиқ қила олмаслиги мумкин ва бу шарт ҳам эмас аслида. Шу боис ҳам ёшларнинг, айниқса, олий маълумотли, тайинли касб-ҳунари бор малакали мутахассислар учун Фармонда келтирилган имтиёзлар ниҳоятда қўл келади.

Фармондан келиб чиқадиган муҳим вазифаларнинг энг асосийси — бу ёшларни меҳнат билан бандлигини таъминлаш ва ёш оилаларнинг барқарор даромад манбаларини шакллантириш учун зарур шароит яратишдир. Барқарор даромад манбаи эса ҳунардан, профессионал фаолиятни қойиллатиб бажариш, доимий ишлаб чиқаришнинг муайян тармоғида ҳалол ва соф виждон билан ишлашдир. Фармоннинг айни шу жиҳати энди фарзандларимизни янада чуқурроқ билимларни эгаллашга, ишлаб чиқариш ва саноатни юртимизда ривожлантиришга, бунда ишлаб чиқариш кучлари сифатида ўзларининг муносиб ўринларини эгаллашларига кучли туртки бўлади. Фармоннинг матнидаёқ, ҳукумат томонидан йилига ажратиладиган 50,0 миллиард сўмдан кам бўлмаган маблағнинг муайян қисми ёш оила аъзолари бўлмиш шахсларга кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ташкил қилиш учун берилади. Энди билагида кучи, онги-шуури бутун бўлган йигит рафиқаси билан конкрет бир хусусий ишни бошлаши ва ўз даромад манбаини ўзи шакллантириши мумкин.

Умуман, ушбу Фармоннинг сал кам 2 миллионга яқин оилалар манфаатига алоқадорлиги, унинг "Ижтимоий ҳимоя йили"да имзоланганлигида жуда катта маъно ва мантиқ борлиги шубҳасиз.

Фармоннинг аҳамияти унинг маънавий жиҳатдан ҳам ёш оилани қўллаб-қувватлашидадир, деб биламан. Чунки ушбу ҳужжат яна бир маротаба мустақил Ўзбекистонда оила ва унда тарбияланаётган ёш авлод манфаатлари давлат сиёсати даражасига кўтарилганлигини, унинг ҳаётга жорий этилиши нафақат ёш келин-куёвлар, балки уларнинг ота-оналари томонидан ҳам яна бир карра оила ва никоҳни қадрлаш, катта авлод ва ёш авлод ўртасида ўзаро ҳурматнинг барқарорлашуви, оила қурганликдан ғурурланиш ҳиссининг намоён бўлишига замин яратади.

Оила ва никоҳ муносабатлари қонуний, ҳуқуқий асосларга таяниши ҳам Фармон моҳиятида ўз аксини топган. Чунки ёш оилани қўллаб-қувватлаш ҳар бири 30 ёшдан ошмаган, биринчи расмий никоҳдан ўтган шахсларга алоқадорлиги аввало ёшларни, қолаверса, ота-оналарнинг никоҳ тизимига ҳурматини, унинг барқарор бўлишига интилиш туйғуларини кучайтиради. [illegible] охирги йилларда айри су[illegible]ий никоҳдан ўтишга ниятда [illegible]йидлик қилаётганлари ҳа[illegible] ҳолатнинг оқибатида б[illegible]а аёлнинг, қолаверса, у д[illegible]н зурриёднинг қонуний ҳақ[illegible] таҳдид солинаётганлигининг [illegible]лмоқдамиз. Расмий никоҳ эр-х[illegible]идаги барча мулкий муносабатл[illegible] тартибга солишдаги муҳим омил[illegible]лигини ҳис қилиш кучаяди. Масалан[illegible] яна бир муҳим қонун билан боғлиқ жиҳа[illegible] борки, у ҳам бўлса, давлат ҳимоясида бўлган, имтиёзларидан фойдаланаётган ёшлар бўлар-бўлмас сабабни важ қилиб, ажрашиб кетишмайди. Чунки статистик маълумотларга кўра, никоҳ ажримларининг салкам 38 фоизи оилавий ҳаётнинг дастлабки 4 йили мобайнида, 33 фоизи 9-10 йилгача бўлган давр оралиғида содир бўлади. Уларнинг аксариятида турмушдаги ноқулайликлар, феъл-атворнинг бир-бирига мос келмай қолгани, қайнона билан келишмовчиликлар, маиший муаммолар важ қилиб кўрсатилади. Янги Фармон ёш келин ва куёвни биргаликдла хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, истеъмол кредитлари олиш ёки уй-жой шароитларини яхшилаш учун имтиёзлардан фойдаланишга ундаш билан бир қаторда ўзлари қурган турмушни асраб-авайлаш, баҳамжиҳатликда рўзғор ташвишларини ҳал қилишга ундайди.

Оила — жамиятнинг ажралмас бўлаги. Бирор бир халқ, миллат ёки жамият йўққи, у ўзининг ривожланиш тарихида ва тараққиёт истиқболини белгилашда оила ва унинг атрофидаги муаммоларни, қадриятларни инобатга олмаган бўлса. Ҳар қандай истиқбол оиланинг манфаатларидан айро тасаввур қилинмайди. Зеро, ҳар бир инсон учун оила — бу умрнинг бошланиши, барча нарсаларнинг муқаддимасидир.

Узо
15 й
Германия

«Энг улуғ ва энг азиз» танлови

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Ўзбекистон Республикаси "Тасвирий ойина" ижодий уюшмаси, Ёзувчилар уюшмаси, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, "Ўзбеккино" Миллий агентлиги ва Ўзбекистон Республикаси Бадиий академияси ёзувчи ва шоирларни, журналистлар, тасвирий ва кино санъат намояндаларини ва бошқа ижодкорларни мамлакатни иқтисодий-ижтимоий ривожлантириш, ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамияти асосларини барпо этиш йўлида эришилган улкан ютуқларни халқимиз ва жаҳон жамоатчилигига етказувчи, маънавий меросимиз ва миллий қадриятларимизнинг ёш авлодни она-Ватанга муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялашдаги ролини кўрсатувчи, ижтимоий ҳаётдаги демократик ўзгаришлар ва янгиланиш жараёнларини акс эттирувчи, фуқароларнинг бу жараёнлардаги иштирокини, эл-юрт равнақи йўлидаги фидокорона меҳнатини ифодаловчи асарлар яратишга чорлаш мақсадида уларни республика мустақиллигининг 16 йиллигига бағишлаб ўтказиладиган анъанавий "Энг улуғ ва энг азиз" танловига таклиф этади.

"Энг улуғ ва энг азиз" танлови қуйидаги номинациялар бўйича ўтказилади:

- *ёзувчи ва шоирларнинг бадиий асарлари;*
- *босма ОАВ ходимларининг журналистик ишлари;*
- *телевидение ва радио ижодкорларининг материаллари;*
- *тасвирий санъат асарлари;*
- *кино санъати асарлари;*

Танловга тақдим этилган ижодий ишларга қуйидаги ҳужжатлар илова қилиниши лозим:

- *муаллиф ва унинг профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот;*
- *муаллифнинг паспорти нусхаси;*
- *иш жойидан тавсиянома;*
- *муаллифнинг манзили ва боғланиш телефони.*

Ижодий ишлар

"Энг улуғ ва энг азиз" танловига деб кўрсатилган ҳолда 2007 йилнинг 1 августига қадар қуйидаги манзилга юборилиши лозим:

100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй. Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Ўзбекистон Республикаси "Тасвирий ойина" ижодий уюшмаси.

Телефонлар:
144-32-33; 144-64-62; 144-57-24; 144-11-64.

Танлов ғолиблари Ватанимиз мустақиллигининг 16 йиллиги байрами арафасида мукофотланадилар ва уларнинг рўйхати матбуотда эълон қилинади.

Суриштирув

Бир тендер можароси

Унинг оқибатида фермер ҳануз ўз ерига эгалик қила олмаяпти

Олис Сурхондарёдан таҳририятга нажот сўраб бир эмас уч карра келиб-кетган Эгамназар Жўраевнинг шикояти ортида турган муаммони ўрганиш мақсади бизни Денов туманига ижодий сафарга чорлади. Ўтган икки кунлик журналист суриштируви натижалари ҳақида ўз нуқтаи назаримизни баён қилар эканмиз, мазкур муаммо доирасида кимнидир айблаб, аксинча кимларнидир оқлаш ниятида эмасмиз. Кези келганда ушбу масала ҳақида тегишли идоралар адолатли бир тўхтамга келишар. Бироқ ҳамонки шикоят юзасидан суриштирув ўтказилдими, унинг натижаси ҳақида жамоатчиликка билдирмоқ жоиздир. Зотан, яна қаерлардадир худди шу каби муаммолар бўлмаётгани, арзимаган баҳонаю сабабларни деб фуқароларни, жумладан, ишлайман, юртни обод қиламан деб кўкрагига урган ишбилармон кишиларни айблаб, сарсон-саргардон қилиш ҳолатлари рўй бермаган, рўй бермаётганлигига ким кафолат бера оларди?

Даврон ОРИПОВ,
"Hurriyat" мухбири

Денов туманидаги Янгиобод маҳалласида яшовчи Эгамназар Жўраев билан учрашар эканман, дастлаб у кишидан ўзларига тегишли бўлган ва айни пайтда можароли ер майдонига бошлаб боришларини сўрадим. Негаки бунинг ўзига хос сабаблари бор эди.

Йўл давомида Э. Жўраевнинг шикояти мазмуни, унга илова этилган ҳужжатлар билан қайта-қайта танишиб борар эканман, Деновга етиб боргач, биринчи навбатда, Эгамназар аканинг даласини, у ерда амалга оширилаётган ишларни ўз кўзим билан кўриб танишишдан ишни бошлашни қарор қилгандим. Мен учун шикоятга илова этилган ҳужжатлардан кўра, мазкур ҳолатда, ер ҳақиқий эгасига тегдимикан, танловда ғолиб бўлиб ютиб чиққан Эгамназар ака, ҳақиқатдан, деҳқон мисол иш олиб борибдими ёки шунчаки замонасозлик қилиб ер учун талашяптимикан, деган саволларга жавоб топиш муҳимроқ эди-да. Зеро, ҳар қандай шахс ҳақида, унинг фаолияти ҳақида гувоҳлик берувчи ҳар қанча тилсиз-забонсиз қоғозлару ҳужжатлардан кўра унинг амалдаги ишларини кўз билан кўрмоқ, кўриб ҳис қилмоқ ишончлироқ, менимча.

Икки томонидаги ариқларда шарқираб зилол сув оқиб турган қишлоқ кўчаларини оралаб Эгамназар ака деҳқончилик қилаётган пахта ва ғалла майдонларига ўтамиз. Дала йўлининг чап томонидаги, ҳужжатларда "1-32-лойиҳа" рақами билан белгиланган 33 гектарлик майдон худди шу ерда. Ер майдонининг 12 гектарига плёнка остида чигит ундирилган. Биз борган кунимиз чопиқ тракторида ғўза оралаб навбатдаги ишлов берилаётган экан. Кафтдек текис, шамолда денгиздек чайқалиб турган мовий пахтазорга қараб ҳавасингиз келади. Фермер эгат оралаб ўз меҳнати маҳсули бўлган, унда-бунда пушти рангда товланиб турган ғўза гулларини кўрсатади. Унинг хурсандчилигини тушуниш мумкин: ахир туманда биринчилардан бўлиб Эгамназар аканинг ғўзалари гулга кириб бошлабди... Дарвоқе, фермер хўжалиги биринчи йилданоқ кўзга кўринарли натижаларни қўлга киритди: шу кунгача 5 қути пилла уруғидан режадаги 288 килограмм ўрнига 312 килограмм, 20 гектар ғаллазордан 64,8 тонна ўрнига 74,8 тонна буғдой топширибди... Хуллас, бир билимдон фермер, ернинг тилини билувчи, у билан "гаплаша олувчи" бир деҳқон нима қила олса, Эгамназар Жўраев ҳам бу ерларда шу ишларни амалга оширишга эришибди.

— Сизни 4-5 ойдан буён бўлмағур муаммолар гирдобига солган, қилдан қийиқ излаётган комиссия аъзоларию бошқа мутасаддилар бир марта бўлса-да далангиз бошига келиб, бу ердаги ҳақиқий аҳвол билан танишиб, баҳо беришдими? — дейман суҳбатдошимга.

— Қайда, уларга менинг ишим эмас, балки тендер ҳужжатларимдаги менга боғлиқ бўлмаган камчиликни ошириб-тошириш, ерни бировга хатлаб бериш муҳимроқ бўлса керак-да... Назаримда, улар учун муҳтарам Президентимизнинг "Ерни ҳақиқий эгасига топшириш шарт", деган одилона кўрсатмалари иккинчи даражали гапга ўхшайди. Хайриятки, даладаги деҳқон билан кунора хабарлашиб турган туман ҳокими менга ҳар гал далда бериб, "Муаммо ўз ечимини топар, ишдан чалғимай даладаги асосий ишларингизга қаранг", дея қўллаб-қувватлаб турибдилар.

Келинг, муҳтарам газетхон, Эгамназар Жўраевнинг ҳозирча норасмий фермер сифатида амалга ошираётган ишлари билан танишгач, энди у кишининг тендер танловидаги иштирокига ва тендердан кейинги можароларга, унга тегишли ҳужжатларга қайтайлик.

2007 йилнинг 3 январида собиқ Й. Охунбобоев номли ширкат хўжалиги тугатилиб, унинг негизида фермер хўжаликлари ташкил этиш мақсадида ўтказилган тендер танловида қаҳрамонимиз Э. Жўраев ҳам иштирок этади. 1-32 лойиҳага Э. Жўраев билан биргаликда А. Маматалиев ҳамда А. Соатовларнинг ҳам номзодлари бўлган.

Давоми 2-бетда.

Хабарлар

"Зарафшон"ни энди Интернетда ўқиш мумкин

Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди ажратган грант ҳисобига шу йил бошида "Зарафшон" газетаси қошида "Журналистик маҳорат мактаби" фаолият бошлаганди. Бу ерда вилоятдаги қатор тармоқ нашрлари, туман ва шаҳар газеталарининг ходимлари, жамоатчи мухбирлар малака оширишди, ёш журналистларга эса соҳанинг сир-асрори ўргатилди.

Яқинда "Журналистик маҳорат маркази" тингловчилари сабоқлари тугаб, уларга сетификат топшириш маросими бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси раиси Ш. Ғуломов, Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди директори Ж. Ҳакимов, вилоят ҳокимининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ёрдамчиси Х. Муҳаммадиев иштирок этиб, марказнинг журналист кадрлар малакасини ошириш ва соҳага кириб келаётган ёш мутахассисларни тўғри йўналтиришдаги аҳамиятини юқори баҳолашди.

— "Зарафшон" газетаси таҳририятининг лойиҳа ғолиби бўлиб, мустақил матбуот фондининг грантини қўлга киритгани ва уни мана шундай журналист кадрлар малакасини ошириш ва ёшларни тарбиялашга сарфлаганини кўриб хурсанд бўлиб турибмиз, — деди Ж. Ҳакимов. — Агар ушбу марказдан олган сабоқлари тингловчиларнинг келгуси ижодий фаолиятларига ёрдам берса, биз ўз мақсадимизга эришган бўламиз.

Шундан сўнг марказнинг журналист ходимлар ва ёш журналистлар гуруҳи тингловчиларига сертификатлар топширилди. Дарвоқе, ушбу тадбирда мустақил матбуот фонди кўмагида "Зарафшон"нинг Интернетдаги манзили очилгани маълум қилинди. Энди "Зарафшон"да берилаётган мақолаларни Интернетдаги **www.zarnews.uz** сайтидан ҳам ўқиш мумкин.

Адҳам ҲАЙИТОВ,
Ғолиб ҲАСАНОВ

Хабарингиз бор, «Андижоннома», «Қашқадарё» ва «Зарафшон» газета таҳририятлари қошида Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди кўмагида Журналистик маҳорат марказлари ташкил этилганди.

Журналистик маҳорат марказлари

дастлабки ўқув йили муваффақиятли якунланди

«Қашқадарё» таҳририяти қошидаги Журналистик маҳорат маркази 2006 йилнинг декабрь ойида фаолиятини бошлади. Ўқув курсида вилоят босма нашрларининг 20 нафар ходими ўз касбий малакасини оширди ва 20 нафар журналистикага қизиққан ёшлар дастлабки билим ва кўникмаларга эга бўлдилар.

Шу кунларда марказнинг дастлабки битирувчилари янги билим ва тажрибалар билан ҳаётга йўлланма олишмоқда. Шу муносабат билан Қашқадарё вилоятидаги Журналистлар уйида уларга сертификатлар топшириш маросими бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси раиси Ш.Ғуломов, Ўзбекистон мустақил босма ОАВ ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди директори Ж.Ҳакимов иштирок этдилар.

Айни шундай тадбир «Андижоннома» газетаси таҳририяти қошидаги Журналистик маҳорат марказида ҳам бўлиб ўтди.

Сабрина ЗОКИРОВА

Интервью

Жорий йилнинг 1 январидан автотранспорт бошқара туриб қўл телефонидан фойдаланиш тақиқланди. 1 июлдан эса хавфсизлик камарини тақиш мажбурий қилиб қўйилади. Албатта, бу ўзгаришлар бекорга бўлмаса керак: йўл ҳаракати ва йўловчилар ҳаётий хавфсизлигини таъминлаш ҳамда бошқа бир қатор омиллар асосий мақсад қилиб олинганлиги аниқ. Қисқаси, бу соҳада ўзгаришлар катта. Автомототранспорт воситалари билан боғлиқ бўлган ишончномалар ва шартномаларни нотариал идораларда гербли (махсус) бланкаларда тасдиқлаш белгиланганидан ҳам хабарингиз бўлса керак. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 6 мартдаги 38-қарори чиққан ва унга кўра 2006 йил 1 июлдан саъй-ҳаракатлар бошлаб юборилган эди. Жараённинг қандай бораётгани ҳақида Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Нотариат, ФҲДЁ ва адвокатура бошқармаси бош маслаҳатчиси Искандар РАҲИМОВ бизга қуйидагиларни сўзлаб берди:

Ишончнома ҳақиқий бўлиши учун

уни қайта расмийлаштириш керак

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарори бўйича амалда бўлган ишончномаларнинг қолган муддатга 2007 йил 1 январгача қайта расмийлаштириш назарда тутилган эди. Қарор талабини оммавий ахборот воситалари орқали аҳолига етказиш учун барча чора-тадбирлар кўрилганига қарамай, баъзи бир фуқароларимиз шу муддат ичида нотариал идораларга автомототранспорт воситаларини бошқариш ва тасарруф этиш ҳуқуқи билан боғлиқ ишончномаларни тақдим этишмаган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 4 майдаги 91-сонли қарори билан 2006 йил 1 июлгача нотариал тартибда автомототранспорт воситаларидан фойдаланиш ва уларни тасарруф этиш ҳуқуқи билан тасдиқланган ишончномаларни гербли (махсус) бланкаларда қолган муддатига қайта расмийлаштириш 2007 йил 1 июлигача амалга оширилиши белгиланган.

Бунинг учун ишонч билдирувчи ёки ишончли вакил томонидан паспорт билан олдин расмийлаштирган нотариал идорага мурожаат қилиниши керак бўлади. Қайта расмийлаштирганлиги учун давлат божи тўланмасдан фақат гербли бланка учун энг кам ойлик иш ҳақининг 10% миқдорида йиғим ундирилади.

Автотранспорт воситалари билан боғлиқ ишончномалар қайта расмийлаштирилган кундан бошлаб 10 кун ичида Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг ДЙҲХ хизмати органларида рўйхатга олиш учун тақдим этилиши шарт.

Ушбу қарорда шу йилнинг 1 июлига қадар гербли (махсус) бланкаларда қайта ра[illegible] маган[illegible] бўйича[illegible] восита[illegible] га йўл қ[illegible] гиланган. [illegible] довчилар тр[illegible] тасини бошқа[illegible] тинча четлатилади[illegible] маъмурий жавобгар[illegible] тортилади.

2006 йилнинг 1 июлига қадар нотариал тартибда тасдиқланган ишончномаларнинг ҳақиқий бўлиши учун қайд этилган, ижтимоий ҳимоя йилида берилган имтиёздан фойдаланиб жорий йилнинг 1 июлигача уни белгиланган тартибда қайта расмийлаштиришлари лозим.

Ф. ЖАББОРОВ
ёзиб олди

Ҳамкасб

Шарҳловчининг бойлиги

Ўзинг яқин билган одам ҳақида – айниқса, у ижодкор бўлса – бирор нарса ёзиш осон эмас. Дарров орага у ёки бу масалага қарашлар ўртасидаги тафовут аралашади, баҳслашгинг, нимаанидир рад қилгинг келаверади. Бироқ бу дунёда рад қилиб бўлмайдиган, баҳсу мунозаралардан баланд тушунчалар ҳам борлиги баъзан хотирдан фаромуш бўлади.

Фахриддин НИЗОМОВ

Тўғриси, Талъат акани 70 га кирибди, деса биров ишониши қийин. Болаларча беғубор табиатли бу инсоннинг овозини радио орқали эшитмаган ўзбек бўлмаса керак. Дунёнинг қайси бир чеккасида бирор воқеа содир бўлса, кўпчилик бунга Талъат Солиев нима деркин, деб кутади. Чунки ўша воқеа ҳақида хабар эшитиш бошқаю унинг моҳиятини англаб етиш учун шарҳловчининг муносабатини билган бошқа-да. Айниқса, Талъат аканинг муносабатини.

Радиожурналистлар орасида ҳеч бирининг архиви, маълумотлар базаси Талъат аканикича бўлмаса керак. Ҳозирги пайтда фалончининг пули бир КамАЗ келадиёв ёки фалончи ўмарган пулларини бир машинага ортиб давлатга қайтарибди, деган гаплар урф бўлиб қолди. Ўзбекчилик-да, милён ёки миллиард дегандан кўра, машиналаб ўлчаш қулай ва эшитган қулоққа таъсирлироқ.

Шу мезонлардан келиб чиқсак, ўзбекнинг энг бой журналисти Талъат ака бўлиб чиқади. Радиода ишлаб юрган кезларим у киши бир кабинетдан бошқасига кўчадиган бўлиб қолди. Шунда бир бўртавой машинача архиви борлигини ўзим кўрганман, тўғриси, ҳавас ҳам қилганман. Афсуски, аксарият журналистларимизнинг маълумотлар базаси ҳам, ихтисослашган соҳаси ҳам йўқ. Бугун молхона, эртага Фидель

Кастронинг соғлиги ҳақида ёзиб кетаверади.

Талъат ака шарҳловчилар орасида энг эрта ихтисослашган ва ҳозиргача шу йўлда ўз фаолиятини давом эттириб келаётган устозлардан. Ундан сўрасангиз, қўшнисининг отини билмаслиги мумкин, аммо дунёнинг қайси мамлакати қачон мустақилликка эришганию қайси подшо қачон тахтга ўтирганию ёки қулагани – ҳаммасини ёддан айтиб беради. Радиошарҳларини кузатган одам бунга ўзи амин бўлади.

Яқинда Т.Солиевнинг "Шарҳловчининг йўли" китоби босилиб чиқди. Гарчи у устознинг босиб ўтган ўз ҳаёт йўлига бағишланган бўлса-да, ёшлар ундан кўп нарса олиши мумкин. Ўз умрини радиожурналистикага бағишлаган фидойи инсоннинг бу китоби ўша самимий ёзилган. Боя айтиб ўтганимиз болаларча беғуборлиги ўша китобида ҳам сақлаб қолган. Ниманики ёзса, рўй-рост, кўриб турганидай ёзади, рўйрост муносабат билдиради.

Устоз бир ўрнида "Мен ҳаётнинг анчагина олис ва машаққатли йўлини босиб қўйдим. Бу йўлда ўзим кутган ва кутмаган воқеаларга дуч келдим, кўргим келган ва келмаган одамларни учратдим... Мен шахсий бахтимни ортидан қувганим йўқ, ҳаётимни унга бағишлаганим ҳам йўқ", деб ёзади.

У ўз умрини журналистикага бағишлаган ва шуниси билан ибратлидир. Журналистика одамга бойлик, мансаб ёки лавозим бермаслиги мумкин, аммо уни элнинг назарига туширади. Шарҳловчи учун шунинг ўзи бахт, бойлик эмасми?

Т.Солиевнинг бахти шундаки, ҳамиша тингловчиларини соғиниб, уларнинг ҳузурига шошиб яшайди.

Тадбир

Халқаро пакт муҳокама қилинди

[illegible]а Ўзбекистон Инсон ҳуқуқлари маркази ҳамда БМТ Ривож[illegible]тури (БМТРД)нинг мамлакати[illegible] ваколатхонаси ҳамкорлигида се[illegible]тренинг ташкил этилди. Тадбир[illegible]арламент депутатлари, вазирлик [illegible]а давлат идоралари вакиллари иш[illegible]ок этишди. Тренинг қатнашчиларига Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пактнинг мамлакатда ижроси бўйича ҳисоботларни тайёрлаш жараёнлари юзасидан қимматли маълумотлар берилди.

Ўзбекистон Инсон ҳуқуқлари миллий маркази раҳбари, профессор Акмал Саидов Ўзбекистон Республикаси хукуматининг ФСҲҲПни ижро этиш бўйича фаолиятига тўхталиб ўтди.

БМТРДнинг мамлакатимиздаги доимий вакили Фикрет Акчура эса Ўзбекистон ҳукумати охирги ўн йил ичида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва тарғиб қилиш бўйича изчил чора-тадбирлар кўриб келаётганини таъкидлади. Ҳозиргача Ўзбекистон инсон ҳуқуқлари бўйича олтита халқаро конвенцияга қўшилган. Бу борадаги энг муҳим ҳужжатлардан бири саналган Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пакт БМТ Бош Ассамблеясида 1966 йилнинг 16 декабрида қабул қилинган. Ўзбекистон эса ушбу ҳужжатга 1995 йилнинг сентябрида қўшилди. Мамлакатимиз БМТнинг Инсон ҳуқуқлари қўмитасига 2001 йил ва 2005 йилда пактнинг мамлакатдаги ижроси бўйича маърузалар тақдим этди. Халқаро пакт ижроси бўйича учинчи ҳисобот-маъруза 2008 йилнинг 1 апрелида тақдим этилиши кутилмоқда.

Семинар-тренинг давомида миллий маърузаларни тайёрлаш ҳамда бу жараёнда давлат ва нодавлат ташкилотларининг фаолиятини мувофиқлаштириш масалалари хусусида сўз юритилди. Шунингдек, БМТ пакти ижроси, Ўзбекистоннинг халқаро ҳужжат бўйича мажбуриятлари, уни ижро этишда давлат органлари фаолиятини мувофиқлаштириш ҳамда Инсон ҳуқуқлари қўмитасининг тавсияларини бажариш бўйича фикр алмашилди.

Айни пайтда БМТ Ривожланиш Дастурининг юртимиздаги ваколатхонаси "Ўзбекистондаги инсон ҳуқуқлари миллий институтлари салоҳиятини ошириш" лойиҳасини амалга ошириб келяпти. Лойиҳанинг асосий мақсади инсон ҳуқуқлари миллий ташкилотларини қўллаб-қувватлаш ва улар фаолияти самарадорлигини оширишдан иборат.

С. КАМОЛОВ

PAYNET янгича тўловни тақдим этади

2006 йил август ойида фаолиятини бошлаган PAYNET компанияси кўпчиликка маълум. У шу пайтгача мижозларга тўловнинг икки усули: GPRS боғланиш ва Интернет орқали уланишни тақдим қилиб келаётган эди. Жорий йилнинг июнь ойидан эса компания янада қулай — "PAYNET Mobile" технологиясини тақдим эта бошлади. Кеча шу муносабат билан Миллий матбуот марказида матбуот анжумани ўтказилди. Унда янги хизмат тури ҳақида тўла маълумот берилди.

Янги тўлов усулига кўра, мижозлар алоқа хизмати учун пулни махсус пунктларга бориб эмас, шахсий уяли телефон аппарати ёрдамида тўлайдилар. PAYNETнинг бу хизмати юридик шахслар учун мўжалланган бўлиб, уяли телефонга махсус дастур ўрнатилиши керак. Бунинг учун эса аввало ҳокимиятдан патент олиниб, банкдан ҳисоб рақами очтирилади. Сўнг компания билан шарнома тузилади. Жисмоний шахслар эса истаган миқдордаги пулни (энг камида 500 сўм) республикамиз бўйлаб жойлашган PAYNET тўлов пунктларига тўлашлари мумкин. Ҳозир уларнинг сони 600 дан ошган.

PAYNET "МТС" ва "Билайн" уяли алоқа операторлари билан шартнома тузган. Хизматлари учун ҳақни мазкур компаниялар ва мижоздан икки фоиз миқдорида олади.

Ўзбекистондаги кўплаб тижорат банклари ва Интернет провайдерлар мазкур тўловни қабул қилишда фаол иштирок этмоқдалар. Компаниянинг мижозларга кўрсатадиган қулайлик ва имкониятлари эса 250 баравар ошди.

Дурдона АЛИМОВА

Давоми. Бошланиши 1-бетда.

Бир тендер можароси

Танлов пайтида бошқа ишда фаолият кўрсатаётган Э. Жўраев 1979 йилдан 1997 йилгача жами 18 йил узлуксиз собиқ жамоа хўжалигида ишлаб келган эдики, ушбу иш стажи нафақат унга танловда иштирок этиш, балки танловнинг қишлоқ хўжалигидаги иш стажи шартига кўра энг юқори — 10 балл олиш ҳуқуқини берар эди.

Танлов бошланишидан беш кун аввал — 2006 йилнинг 28 декабрида Э. Жўраев ўзининг меҳнат дафтарчасида камчилик мавжуд эканлигини пайқаб қолади; жамоа хўжалиги кадрлар бўлими бошлиғининг хатоси туфайли 18 йиллик асосий иш стажидан ташқари яна 3 йиллик — 1997 йилдан 2000 йилларгача бўлган вақт учун ҳам стаж ёзиб юборилган бўлиб чиқади. 1997 йилда Э. Жўраев хўжаликдан кетгач, саломатлиги яхши бўлмагани боис 3 йил ҳеч бир жойда ишламаган. Кейинчалик, қурилиш ташкилотида ишга жойлашгач, у жамоа хўжалигидан меҳнат дафтарчасини тўлдириб (шунгача дафтарча жамоа хўжалигида сақланган) янги иш ўрнидаги кадрлар бўлимига топширади. Шундан сўнг Э. Жўраев яна икки жойда иш ўрнини алмаштирганда ҳам бу ҳолатга эътибор қилмаган.

— Тендер ўтказилиши арафасида, — дейди Э. Жўраев, — меҳнат дафтарчамдаги хўжаликда ишлаган йилларимни хўжалик архивидаги "лесовой"дан (хўжалик аъзолари ишлаган йилларни ва иш соатларни қайд этиб бориш китобидан) қиёслаганимда соғлигим ёмонлиги учун ишламай юрган уч йил ҳам стажга қўшилиб кетганлигини аниқладим ва шу куннинг ўзида буни хўжалик кадрлар бўлими бошлиғи Н. Ҳайитовга билдирдим. Негаки, бу хато айнан унинг томонидан йўл қўйилган эди. Н. Ҳайитов ўз хатосини англаб, шу жойнинг ўзида тендер комиссияси раиси К. Насруллаев номига тушунтириш хати ёзиб берди ва унда менинг ишламаган йилларим учун ўтиб кетган уч йиллик иш стажимни танлов пайтида ҳисобга олмасликларини сўради. Мен тушунтириш хатини нусхалатиб, унга бир нусхасини олганлигим хусусида қайд этиб, ўзимга олиб қолдим ҳамда асосий нусхани тендер ҳужжатларимга илова қилдим. Танлов учун тайёрланган ҳужжатлар комиссия ҳукмига ҳавола этилган пайтда унинг орасида Н. Ҳайитовнинг тушунтириш хати ҳам мавжуд бўлиб, бундан танлов натижаларини кузатган вилоят адлия бошқармаси вакиллари ҳам хабардор эдилар. Аслида бошданоқ тендер комиссияси раиси менга зид иш қилаётганлигини сезгандим. Жумладан, тендер пайтида у ҳужжатларга илова қилинган ўша тушунтириш хати ҳақида лом-мим демаган. Ваҳоланки, мен учун ўша қўшимча уч йиллик стажнинг мутлақо зарурати йўқ эди.

Дарҳақиқат, Э. Жўраевнинг эътирозларида жон бордек. Ушбу можаролар юзасидан суриштирув ўтказган Сурхондарё вилоят адлия бошқармаси мутахассислари ҳам бунга эътибор беришган ва комиссия аъзоларини бир томонлама иш қилганлари юзасидан вилоят прокуратурасига маълумотнома киритган. Жумладан, танлов шартига кўра, Э. Жўраевнинг мутахассислиги 9 баллга тўғри келгани ҳолда унга 8 балл қўйилади. Шу билан бирга танловдан беш кун аввал комиссия раиси номига ёзилиб, ҳужжатлар жилдига илова этилган Ҳ. Ҳайитовнинг тушунтириш хати ҳам комиссиядан "сир" тутилади. Шундай бўлса-да, танловда Э. Жўраевнинг имкониятларини "қирқиш"нинг бошқа иложи бўлмаган — у танловда ғолиб деб эълон қилинган. Аммо айнан сир тутилган ўша тушунтириш хати тендер комиссияси хулосасидан кейин ҳам, ҳатто вилоят комиссияси хулосасидан кейин ҳам ўз "иш"ини қила олишига комиссия раиси К. Насруллаевнинг кўзи етган чоғи, келгусида Э. Жўраевнинг ушбу жузъий нуқсонидан унга тузуккина зарба беришни мўлжаллаган бўлиши мумкин. Ва шундай бўлган ҳам. Гарчанд меҳнат дафтарчасида ўзининг хатти-ҳаракати билан боғлиқ бўлмаган нуқсонни вақтида, тендердан беш кун аввал огоҳлантирган Э. Жўраев охир-оқибат унинг касрига қолди.

— Бунгача, — дейди Э. Жўраев, — К. Насруллаев билан келишиб олган асосий рақибим А. Соатов тендер ўтган куниёқ кечаси билан комиссия аъзоларининг уйига бориб ўзи учун етмай қолган 0,4 баллни қўшиб беришларини илтимос қилади. Улардан баъзи бирлари бу таклифга кўниб Соатов олиб борган тендер варақаларини қайтадан ёзишади ҳам. Бироқ комиссия аъзоси Н. Бўронов: "Бундай бўлиши мумкин эмас, ахир комиссия протоколида аввал қўйган баҳоларинг бор, агар баҳолар икки хил эканлиги фош этилса, барчамиз жавобгар бўламиз-ку", дея унинг қўлидаги қайта баҳолар ёзилган варақани йиртиб ташлайди. Кейинчалик бу масала туман ҳокими қабулида муҳокама этилиб, биз ўша йиртилган бланкалар бўлакларини кўрсатганимизда А. Соатов ҳоким ҳузурида ўз айбини тан олди.

Тендерда ҳаппа-ҳалол бўлган Э. Жўраевга бир олам ташвиш ва адолатсизликлар келтириб чиқараётган ўша уч йиллик ортиқча иш стажи айнан унинг ўзи томонидан қасддан меҳнат дафтарчасига киритилган, деган тахминни мантиқан таҳлил қилиб кўрайлик. (Комиссия раиси К. Насруллаев биз билан суҳбатда шунга ишора қилдилар. — Д. О.) Умуман, Э. Жўраевга тендерда иштирок этиш учун шундай қонунбузарлик керакмиди?

Э. Жўраев олий маълумотли мутахассис. Шунинг учун танловга киришдан аввал унинг ҳуқуқий томонларини жиддий ўрганган бўлиши шубҳасиз. Жумладан, тендер комиссиясига сохта маълумот ва ҳужжатлар тақдим этилган вазиятда танловдан четлаштирилиши ва бу қатъий талаб эканлигини ҳам жуда яхши билган. Шунингдек, унинг жамоа хўжалигида ишлаган 18 йиллик даври танлов шартининг энг юқори баҳосига тўғри келишини ҳам. Шундай экан, келгусида унга ташвиш келтириши, ҳатто танловдан мосуво қилиши мумкин бўлган, амалда мутлақо аҳамиятга эга бўлмаган қўшимча уч йиллик иш стажини кадрлар бўлими билан келишиб қўшиб ёздиришда қандай мантиқ бор? Табиийки, Э. Жўраевнинг ўрнида бошқа киши ҳам бундай беъмани ҳаракатга йўл қўймас, амалда кераксиз бўлган "ҳадя"ни қабул қилмас эди, асло.

Э. Жўраев шикояти юзасидан ўтказилган журналист суриштируви давомида яна бир таажжубланарли ҳолат эътиборимизни тортди. У ҳам бўлса бугунги кунда можароли бўлиб турган 1-32 лойиҳадаги 33 гектар ер учун иккита "хўжайин" борлигидир.

Э. Жўраев танловда ғолиб бўлгач, қайта ташкил этиш комиссиясининг 2007 йил 6 январдаги 12-сонли баённомасини тасдиқловчи туман ҳокимнинг 267-сонли (11 январь 2007 йилдаги) қарори қабул қилинади. Бироқ орадан кўп ўтмай қайта ташкил этиш комиссияси раиси К. Насруллаевнинг Э. Жўраев меҳнат дафтарчасидаги сохтакорлик ҳақида берган билдиргиси асосида ишни ўрганган туман прокуратураси Э. Жўраевни танловдан четлаштириш тўғрисида комиссияга тақдимнома киритади. Комиссия ошиғич равишда ишни қайта кўриб,

ушбу тақдимнома асосида Э. Жўраевни танловдан четлаштирилган ҳисоблаб, ундан кейинги юқори балл олган А. Соатовни танлов ғолиби деб эълон қилади ва ўзининг 6 январдаги 12-сонли йиғилиш баённомасини бекор қилади. Албатта, бундай адолатсизликдан норози бўлган Э. Жўраев Сурхондарё вилоят адлия бошқармасига ёзма равишда мурожаат қилишга мажбур бўлди. Натижада ушбу ёзув бўйича хизмат суриштируви ўтказган адлия бошқармаси Э. Жўраев ҳаракатида қонун бузилиши рўй бермагани, бильакс, меҳнат дафтарчасидаги хатолик хўжалик кадрлар бўлими бошлиғи Н. Ҳайитов томонидан йўл қўйилгани ва Н. Ҳайитов Э. Жўраевнинг мурожаатидан кейин ўз хатосини тан олиб бу ҳақда комиссияга вақтида ёзма тушунтириш хати берганлигини аниқлайди. Шу билан бирга ушбу хизмат суриштируви натижасига кўра Адлия бошқармаси ўзининг 27 январдаги хати орқали вилоят прокуратурасига билдириш киритиб, Денов туман прокурорининг 2007 йил 23 январдаги Э. Жўраевнинг тендердан четлатиш ҳақидаги тақдимномасини қайтадан кўриб чиқишни сўрайди. Ўз навбатида вилоят прокуратураси ушбу можарони ўрганиб ўзининг 12 февралдаги хати орқали туман прокуратураси томонидан Э. Жўраевни танловдан четлатишни сўраб киритилган тақдимнома асоссиз бўлганлиги боис уни чақириб олиш ҳамда шу тақдимнома асосида 2007 йил 25 январда қабул қилинган доимий комиссия йиғилиши баённомасини (Э. Жўраевни танловдан четлатиш ва А. Соатовни танлов ғолиби деб тан олиш тўғрисидаги) бекор қилишни сўрайди. Натижада Денов туман прокурори асоссиз киритилган тақдимномани қайтариб юборишни сўраб танлов комиссияси раиси К. Насруллаевга хат киритади.

— Шундан сўнг комиссия раиси мени чақириб: "Туман прокуратураси тақдимномани қайтариб олди. Сиз яна ернинг эгаси бўлдингиз, ўз ерингизга эгалик қилиб, экиш ишларига тайёргарлик кўраверинг", деди. Мен вилоят адлия бошқармаси, вилоят, туман прокуратурасидан ижобий фикр олгач, ишни бошлашга қарор қилдим. Қолаверса, жамоа хўжалигидан қабул қилинган ернинг 20 гектаридан ортиқроқ қисмига ғалла экилган бўлиб, уни ўз вақтида парвариш қилмаса, нобуд бўлиб кетиши мумкин эди. Можаролар бир муддат тингач, туман ҳокими мени чақириб: "Ҳозирча ерга сиз эгалик қиляпсизми, ишни бошлайверинг, буёғи чигит экиш учун ерни тайёрлаш вақти ўтиб кетяпти", деб топшириқ бердилар. Туман ҳокимининг менга ерни ажратиб бериш тўғрисидаги қарори ҳали вилоят комиссияси томонидан тасдиқланмаганлиги боис мен фермер хўжалиги бўлиб шаклланмаган, бинобарин банкда ҳисоб рақамим ҳам очилмаган эди. Шундай бўлса-да, нуфузли идоралар менга ишонганларига имоним комил бўлиб вақтни бой бермаслик мақсадида барча ташвишларни суриб, далага чиқиб иш бошладим. Ўз ҳисобимдан нақд пулга кимёвий ўғит харид қилиб ғаллага керагича ишлов бердим. 600 кг плёнка, шунингдек, экиш учун зарур бўлган бошқа кимёвий воситалар, эҳтиёт қисмларни ҳам нақд пулга олиб чигит экишни биринчилардан якунладим. Бугунги кунгача барча ишлар учун уч миллион сўмдан ортиқ маблағ харажат қилдим. Кўриб турибсиз, меҳнатим зое кетмади, об-ҳаво ноқулай келган шу паллада туманда биринчилардан бўлиб ғўзамиз гулга кирди. Афсуски, бу ишларнинг барини кўнгилнинг бир томонида ҳадик-хавотир билан бажаряпман. Чунки ҳозирча битта лойиҳа учун икки кишига қарор чиқарилган. Мен иш бажаряпман, амалда А. Соатов тендер ғолиби бўлиб турибди. Негаки туман прокурорининг тақдимномаси қайтарилгандан кейин ҳам комиссия раиси К. Насруллаев амалда бирор бир иш қилмади. "Ер сизники бўлди" дея оғзаки айтилди-ю, расман ҳеч нарса ўзгармади. Ваҳоланки, туман прокуратурасининг тақдимномаси муҳкома этилган комиссия йиғилишида аксарият аъзолар, хусусан Н. Омонов, С. Абдуллаев ва бошқалар менинг ҳақ эканлигим, танловга сохта ҳужжат тақдим этмаганлигимни таъкидлашиб, мени қўллаб-қувватлашди. Ўша йиғилишда иштирок этган Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенати аъзоси, Ўзбекистон Қаҳрамони Аҳмад Нарзуллаев ҳам бу воқеаларга шахсан гувоҳ бўлиб, кейинчалик йиғилиш тафсилоти ҳақида, шунингдек, менинг фермерлик фаолиятим хусусида вилоят тендер комиссиясига ижобий фикр билдирилган маълумотнома киритган. Гарчанд ўша йиғилиш мени қўллаб-қувватлаган бўлса-да, кейинчалик орқаваротдан А. Соатовга ғолибликни бериб юборди. (Э. Жўраев шикоятидан).

Дарҳақиқат, Э. Жўраев таҳририятга тақдим этган ҳужжатлар орасида сенатор А. Нарзуллаевнинг Э. Жўраев фаолиятига ижобий баҳо берган ҳамда вилоят тендер комиссиясига тақдим этган 22-рақамли хати мавжуд бўлиб, унда комиссия аъзолари бир овоздан Э. Жўраевни қўллаб-қувватлагани ҳақида фикр юритилади.

Э. Жўраев шикояти юзасидан туман ҳокими А. Ҳожиқуловнинг фикр-мулоҳазаларини билиш мақсадида у киши билан бир соатлар чамаси мулоқотда бўлдим.

— Матбуотнинг холислик позициясидан келиб чиқиб ушбу можарони холис ва, албатта, ҳақиқат доирасида ўрганишингизни истардим, — дейди туман ҳокими. — Шахсан мен мазкур можаронинг тезроқ қонуний якун топиш тарафдориман. Ахир ер, иш, деҳқончилик кутиб турмайди-да, ука! Ҳозирча Э. Жўраев даладаги барча деҳқончилик ишларини ўз ҳисобидан бажариб турибди. Ҳоким сифатида шахсан ўзим у кишидан сўрадим буни. Экилган ғалла парвариши, қолаверса, чигитни ундириб олиш, уни бугунги ҳолатга етказишни кимдир зиммасига олиши керак эди-да. Мана, сиз ўша можароли ерни бориб кўрдим, Э. Жўраевнинг амалга оширган ишларига қойил қолдим, ҳақиқий деҳқон шундай қилади-да, деяпсиз. Демак, ҳақиқатан ҳам, сиз Э. Жўраев даласидаги ишларни ўз кўзингиз билан кўрибсиз. Агар ўзингиз гувоҳ бўлмаганингизда менинг Э. Жўраев фаолиятига бераётган фикримга шубҳа билдирган бўлармидингиз. Бироқ ҳамонки сиз ишларни жойида кўрган экансиз, демак, мен ҳам ўз фикримни иккиланмай айтсам бўлаверади. Тўғри, мен туман ҳокими сифатида барча тендер иштирокчилари учун холис тарафдаман. Аммо ушбу ҳолатда агар, ҳақиқатан ҳам, танловда Э. Жўраев ғолиб келиб ерга эгалик қилса биз ҳам, ер ҳам, ютқазмаймиз деган ишончдаман. Чунки Э. Жўраев деҳқончиликнинг сир-синоатларидан воқиф, ернинг "тил"ини билувчи инсон. Гарчанд расман ерга эгалик қилмаётган бўлса-да, унинг ҳозирги ишлари таҳсинга лойиқ деб ўйлайман. Аслида бугунги талаб ҳам шу — ер Э. Жўраевга ўхшаган ҳақиқий тадбиркорларга, ҳақиқий эгасига ўтиши керак.

Мазкур мақолада тилга олинаётган тендер можаросининг ҳуқуқий томонлари юзасидан туман прокуратураси ходимларининг фикрларини ҳам билмоқчи бўлдик. Хусусан вилоят Адлия бошқармаси ўтказган суриштирув натижалари, прокурор назорати, унинг оқибатда қайта-қайта киритилган (ва чақириб олинган) тақдимномалар тақдири, айниқса, нима сабабдан Э. Жўраевнинг танловдан маҳрум этиш борасида чиқарилган тақдимнома комиссия томонидан ўз вақтида ошиғич ижро этилгани-ю, бироқ уни танловдан маҳрум қилиш тўғрисидаги хулосани бекор қилиб, қайтадан танлов ғолиби деб белгилаш тўғрисида берилган кўрсатма ижро этилмай қолганлиги ҳолатларига ҳуқуқий баҳо олишга ҳаракат қилишимиз, афсуски, зое кетди. Бунга бир жиҳатдан қонун доирасида илож ҳам йўқ эди. Сабаби, Э. Жўраев шикояти юзасидан журналист суриштируви ўтказилаётган паллада туман прокуратураси томонидан мазкур танловнинг А. Соатов ҳамда Э. Жўраевлар иш стажи билан боғлиқ банди юзасидан жиноий иш қўзғатилиб, муҳокама этиш учун жиноий ишлар бўйича Денов туман судига оширилган эди. Мазкур ҳолатни ҳисобга олган ҳолда биз ушбу можаронинг айнан ҳуқуқий жиҳатларини таҳлил қилмоқ ва бу борада ҳуқуқ идоралари мутасаддиларининг фикр-мулоҳазалари, хулосаларини бермоқдан ўзимизни тийдик. Алалхусус, бу ҳақда кейинроқ, суд қарорлари натижасидан сўнг имкон қадар мавзуга қайтишга ҳаракат қиламиз.

Деновда ўтган икки кунлик ижодий сафар чоғида ўнлаб мутахассислар, раҳбарлардан тортиб оддий фуқароларгача суҳбатда бўлдим. Кези келганда улар билан нафақат ўрганилаётган можаро ҳақида, балки туманда амалга оширилаётган ишлар, яхши кишилар ҳаёти, фаолияти ҳақида ҳам фикрлашдик. Эътибор қилганим шу бўлдики, суҳбатдошлардан бирортаси ҳам Э. Жўраев шахси, унинг фаолияти ҳақида зиғирча бўлса-да салбий фикр билдиришмади. Аксинча, унга ишончлари баланд эканлигини яширишмади. Ҳатто туманнинг биринчи раҳбари ҳам Э. Жўраев ҳақида ишонч билан: "Биз ерларни Э. Жўраевга ўхшаш асл деҳқонларга беришимиз ва уларга ишонишимиз керак", дея ишонч билдиргани, жуда катта гап, менимча. Ахир бу, мақола аввалида таъкидлаганимиз муҳтарам Президентимизнинг "Биз ерни ҳақиқий эгаларига беришимиз керак" деган даъватига айнан ҳамоҳанг-ку!

Эгамназар Жўраевга ўхшаганларга нисбатан билдирилган эл ишончи олдида улар ҳаётида, иш фаолияти давомида рўй бериши мумкин бўлган (айтайлик, ўзганинг айби туфайли меҳнат дафтарчасига тушган хатога кўп ҳам эътибор бермаслик ҳолати — Д.О.) арзимаган жузъий камчилик ёки нуқсон нима деган гап. Айниқса, бу каби жузъий камчиликларни вақтида англаб, уни бартараф қилишга ҳаракат қилганлар эса икки карра таҳсинга лойиқ деб ўйлайман.

Бизнингча, бундай баҳони Э. Жўраевга нисбатан берсак ҳам бўлар.

Нигоҳ

«Аслзода»лар машварати

Германиянинг Хайлигендамм шаҳрида "Катта саккизлик" давлатлари раҳбарларининг навбатдаги саммити якунланди

G8 (Great 8 — Катта саккизлик) Япония, Канада, АҚШ, Россия, Буюк Британия, Франция, Германия, Италия каби сайёрамизнинг энг тараққий этган давлатларидан ташкил топган. Уларни ҳазил аралаш "аслзода мамлакатлар" ҳам деб аташади. Аслида "Катта саккизлик" расмий мақомга эга бўлган ташкилот эмас: унинг котибияти ҳам, бошқарув идоралари ҳам йўқ. Боз устига, G8 томонидан қабул қилинадиган қарорлар мажбурий кучга эга бўлмай, бор-йўғи тавсия характерида. Бироқ саккиз иттифоқдош давлат уларнинг муштарак манфаатларига хизмат қилувчи қатъий ва бузилмас ёзилмаган тартиб-қоидаларга бўйсунади. БМТ эълон қилган айрим декларациялар қоғозда қолиб кетишини бот-бот кузатамиз, лекин G8 доирасида қабул қилинган ҳар қандай қарор амалда ижро этилади, гарчи у мажбурий кучга эга бўлмаса ҳам...

Собиржон ЁҚУБОВ

"КАТТА САККИЗЛИК" давлат раҳбарлари ҳар йили ёз мавсумида ўзаро кенгашиш учун саммитга йиғилишади. 32 йиллик анъанага айланиб қолган бу йилги учрашув Германиянинг Хайлигендамм курорт шаҳрида ўтди. Германия федерал канцлери Ангела Меркель мезбонлигида ўтган саммитда Жорж Буш, Тони Блэр, Владимир Путин, Николя Саркози, Романо Проди, Стивен Харпер, Синдзо Абэ каби юқори мартабали меҳмонлар — давлат ва ҳукумат раҳбарлари иштирок этишди. Дарвоқе, Германиядаги саммитга дунёнинг бешта ривожланаётган давлати ҳамда олтита Африка мамлакати раҳбарлари ҳам таклиф этилди.

Уч кунлик саммит давомида Хайлигендамм шаҳрида глобаллашув жараёнига қарши бўлган гуруҳларнинг кучли норозилик чиқишлари тинмади, намойишчилар ва полиция ўртасидаги тўқнашувларда жароҳатланганлар ҳам бўлди. Ана шу кўнгилсиз ҳолатни инобатга олмаганда, саммит ишчанлик руҳида ўтди ва учрашувларда бир қатор халқаро масалалар ечими борасида олға қадам ташланди.

G8 давлатлари бошлиқлари кун тартибидаги асосий масалалар қаторида жаҳон иқтисодиётидаги ўзгаришларни муҳокама қилишди. Хусусан, дунё миқёсида авж олиб бораётган қашшоқликка қарши кураш борасида амалий тадбирлар кўриш зарурлиги таъкидланди. Саммит жараёнида АҚШ томонидан илгари сурилган Африка давлатларига 60 миллиард доллар миқдорида кўмак ажратиш тўғрисидаги таклиф қолган етти давлат учун кутилмаган ҳолат бўлди. Бироқ муҳокамалардан кейин мазкур таклиф ижобий баҳоланди. Шу тариқа "Катта саккизлик" давлатлари Африканинг қашшоқ мамлакатларига турли юқумли касалликларга қарши курашиш, таълим тизимини яхшилаш учун зикр этилган миқдорда молиявий кўмак берадиган бўлди.

ДУНЁ миқёсида шиддатли иқтисодий ўсиш кузатилаётган ҳозирги даврда инсониятнинг табиатга таъсири ҳам кескин даражада ошди. Гигант иқтисодий корхоналар томонидан атмосферага чиқарилаётган заҳарли газлар инсонлар саломатлигига таъсир этиб қолмай, сайёрамиз миқёсида кескин иқлим ўзгаришларига ҳам олиб келяпти. "Ривожланиш ва масъулият" шиори остида ўтган саммит чоғида ана шу глобал муаммолар ҳам муҳокама қилинди.

Япония, Европа Иттифоқи ва Канада етакчилари томонидан ишлаб чиқариш корхоналарида атмосферага чиқарилаётган заҳарли газларни 2050 йилга бориб 50 фоизга камайтиришга эришиш ташаббуси илгари сурилди. Бироқ Америка томони мазкур таклифга қарши чиқди. Хусусан, Қўшма Штатлар заҳарли газлар миқдорини аниқ кўрсатилган миқдорда камайтиришга тайёр эмаслигини билдирди. Муҳокамалардан кейин G8 етакчилари заҳарли газлар миқдорини камайтириш борасида биргаликда чора-тадбирлар олиб боришга келишиб олишди. Энг муҳими, заҳарли газларни камайтириш бўйича глобал шартнома ишлаб чиқиш бўйича ягона тўхтамга келинди. Эндиликда жаҳон мамлакатлари кўпдан бери тил топиша олмаётган масалада амалий натижалар бўлиши мумкин.

Айни пайтда «Катта саккизлик»ка аъзо мамлакатлар йиллик ялпи ички маҳсулоти эса 26 триллион 161 миллиард долларни ташкил этади.

ШУНИНГДЕК, саммит чоғида "Катта саккизлик" етакчилари ўз зиммаларига иқлим исишини тўхтатиш бўйича чора-тадбирлар олиб бориш мажбуриятини ҳам олишди. Лекин бу борадаги давлатлараро келишувда аниқ рақамларга суянган режа ва изчил ҳаракат механизми белгиланмади, сиёсий арбоблар олдинги йиллар каби глобал муаммо доирасида мавҳум ва мужмал қарор қабул қилиш билан чекланишди.

Давлат раҳбарлари кенгайтирилган ва икки томонлама учрашувлар чоғида халқаро сиёсатнинг муҳим масалалари бўйича ҳам фикрлашиб олишди. Шимолий Корея, Эроннинг ядро дастури борасида саккиз давлатнинг ҳам муносабати муштарак бўлиб чиқди. Бироқ Косово масаласида томонлар бир ечимга кела олишмади. Россия Федерацияси Сербия давлатининг ҳудудий яхлитлигига раҳна солишини инобатга олиб, Косовога мустақиллик бериш ҳаракатини танқид остига олди. Қолган етти давлат эса бу борада Кремлга қарши позицияни эгаллади. Шу тариқа зиддиятни кўп чуқурлаштирмаслик учун Косово масаласи муҳокамаси келгуси учрашувларга қолдирилди.

Айни пайтда АҚШ томонидан Чехия ва Польшада ракетага қарши мудофаа тизими яратиш ҳаракатлари олиб бориляпти. Бу эса Қўшма Штатларнинг Россия билан муносабатларига кучли таъсир ўтказяпти. "Катта саккизлик" доирасидаги учрашув чоғида АҚШ президенти Жорж Буш ва Россия раҳбари Владимир Путин нозик ва долзарб масалалардан бири сифатида Шарқий Европадаги ракета тизимини муҳокама қилишди. Кўпчилик учун кутилмаган жиҳати, музокара пайтида Владимир Путин америкалик ҳамкасбига Чехия ва Польшада янги тизим қуриш ўрнига Озарбайжондаги Габала радиолокацион станциясидан биргаликда фойдаланиш таклифини илгари сурди. Путиннинг ташаббусини Америка президенти қизиқарли таклиф деб баҳолади. Лекин шунга қарамай Оқ уй раҳбари Кремлнинг таклифи бўйича якуний хулосани билдиришга шошилмади. Владимир Путин томонидан илгари сурилган таклиф халқаро сиёсатда кучлар нисбати ва йўналишида айрим ўзгаришларга олиб келиши мумкин...

ДАРВОҚЕ, Бразилия, Хитой, Ҳиндистон каби шиддат билан ривожланаётган мамлакатлар ҳам кўпдан бери "Катта саккизлик"ка қўшилиш йўлида ҳаракат қиляпти. Бироқ дунё ялпи ички маҳсулотининг деярли 70 фоизини бераётган иттифоқ ўз сафини кенгайтиришни кўпам хоҳламаётганини яширмаяпти. Балки шу сабаблидир, бу сафарги саммит чоғида ҳам G8га янги аъзолар қабул қилиш масаласини кўриб чиқишга "вақт етмади"...

Тафсилот

Махфий қамоқхоналар бўлган...ми?

Европа Кенгашининг Марказий разведка бошқармасига қарашли махфий қамоқхоналарни ўрганиш бўйича комиссияси ўтган ҳафта ўз ҳисоботини эълон қилди. Швейцариялик сенатор Дик Марти раҳбарлигида тайёрланган ҳужжатда айтилишича, АҚШ ва НАТО 2001 йилдаёқ терроризмда гумон қилинаётган шахсларни сақлаш учун махфий қамоқхоналар ташкил этиш борасида келишиб олишган.

Дик Мартининг айтишига қараганда, Америка разведка бошқармасига қарашли яширин маҳбусхоналар 2003-2005 йиллар давомида Польша ва Руминия ҳудудида ҳам бўлган. Бу тўғридаги маълумотлардан мазкур икки давлатнинг юқори лавозимли амалдорлари, шу жумладан, президентлари ҳам воқиф бўлганлар.

Le Figaro газетасига интервью берган Дик Марти АҚШ ҳукумати махсус хизматлар фаолиятини чегараловчи ўз қонунларини бузмаслик учун Европа мамлакатларидан фойдаланганини таъкидлаган. Бу ҳолат комиссия раиси томонидан европалик ҳамкорларга ҳурматсизлик деб баҳоланган.

Польша ҳукумати Дик Марти томонидан илгари сурилган айбловлар ва махфий қамоқхоналар тўғрисида маълумотларни рад этди. Расмий Варшава вакили Марти комиссияси тайёрлаган ҳисобот ҳеч қандай асосли далилга эга эмаслигини билдирган.

The Guardian газетасининг ёзишича, мазкур ҳисоботни тайёрлаш жараёнида румин ва поляк хавфсизлик хизмати ходимларининг гувоҳликларидан фойдаланилган. Шунингдек, ҳужжатда қамоқхоналардаги тартиб-қоида ва айрим маҳбусларнинг исм-шарифи ҳам келтирилган.

Маъмура САМАТОВА

Робита

Ўзбекистон Республикаси ва Германия Федератив Республикаси ўртасида дипломатик алоқалар ўрнатилганига ўн беш йил тўлди. Ўзбекистон дунёнинг ривожланган давлати Германия билан ҳамкорлик муносабатларини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратмоқда. Ўз навбатида Германия давлати ҳам мамлакатимизни Марказий Осиёдаги ишончли ҳамкор деб баҳоламоқда.

Ўзбекистон-Германия:
15 йиллик самарали ҳамкорлик

Германия Ўзбекистон мустақиллигини биринчилардан бўлиб, 1991 йилнинг 31 декабрида тан олган. Давлатлар ўртасидаги дипломатик алоқалар 1992 йили ўрнатилган. Икки томонлама муносабатлар ривожида олий даражадаги учрашувлар алоҳида ўрин тутади. Ҳозиргача мамлакатларимиз ўртасида бешта олий даражадаги учрашувлар амалга оширилган. Хусусан, мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов Германияга уч марта расмий ташриф билан борган (1993, 1995 ва 2001 йиллар). Германиядан эса юртимизга федерал президент Р.Герцог (1995 йил) ҳамда канцлер Г.Шрёдер (2002 йил) ташриф буюрган.

Ўзбекистон ва Германия ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик муносабатлари барқарор суръатда ривожланиб боряпти. 2004 йили икки томонлама савдо айланмаси 320 млн. долларни ташкил этган бўлса, 2005 йилга келиб бу кўрсаткич 326 млн. долларга етди. Жорий йилда ҳам савдо обороти миқдори сезиларли ошиши кутиляпти.

Айни пайтда Ўзбекистонда Германия сармояси иштирокида тузилган 141 та корхона енгил саноат, фармацевтика, автосервис, илмий ишлаб чиқариш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаб соҳаларида фаолият юритиб келяпти. Улардан 37 таси юз фоиз немис сармояси ҳисобидан очилган.

Мамлакатимизда «Сименс», «Даймлер-Крайсслер», «Тиссен-Крупп», «БАСФ», «Люфтганза», «Алкатель», «Байер», «Ферросталь» каби 54 та немис компанияси ваколатхоналари ишлаб келяпти. Тошкентда шунингдек, «Дойче Банк», «Банкгезельшафт Берлин», «Коммерцбанк» ва «Дрезднер Банк» каби нуфузли немис банклари ваколатхоналари ҳам мавжуд.

Ўзбекистон ва Германия ўртасидаги маданий-гуманитар ва илмий-техникавий алоқалар ҳам тараққий этиб боряпти. Бу борада 1998 йили имзоланган Илмий-техник ҳамкорлик тўғрисидаги Декларация муҳим ўрин тутади.

Мамлакатимизда 1994 йилдан ДААД (Германия академик алмашувлар хизмати), 1997 йилдан Гёте институти, 2002 йилдан эса Германия Халқ университетлари ваколатхонаси фаолият юритиб келяпти. Сиёсий ислоҳотларга кўмаклашиш борасида иш олиб бораётган халқаро ташкилотлар сафида Германиянинг Фридрих Эберт ва Конрад Аденауэр жамғармалари ҳам бор.

Юртимиздаги жадал иқтисодий ўсиш ва тараққиётни юқори баҳолаётган Германия давлати ҳозирга қадар Ўзбекистонга 250 миллион евро миқдорида техник ва молиявий кўмак кўрсатган.

Айни пайтда Ўзбекистон ва Германия ўртасидаги икки томонлама алоқалар 100 га яқин шартнома ва битимлар билан тартибга солинади.

С. САЛИМ

Дараклар

Николя Саркози партияси ғалаба қозонди

Францияда ўтган парламент сайловининг дастлабки натижалари эълон қилинди. Бунга кўра, мамлакатнинг янги президенти Николя Саркози раҳбарлигидаги "Халқ ҳаракати учун иттифоқ" партияси сайловчиларнинг 39,5 фоиз овозини тўплади ва ғалаба қозонди.

Овоз бериш тадбирида социалистик партия 24,73 фоиз, MoDem марказчилар партияси 7,61 фоиз, "Миллий фронт" ва коммунистлар эса 4,29 фоиздан овоз олишга муваффақ бўлдилар.

Сайловнинг биринчи турида Франция Миллий ассамблеясидаги 577 ўрин учун 7639 нафар номзод кураш олиб борди.

Овоз бериш жараёнида сайлаш ҳуқуқига эга бўлган аҳолининг 60 фоизи иштирок этди. 2007 йилнинг майида ўтган президентлик сайловида бу кўрсаткич 84 фоизни ташкил этганди.

Қуръони карим дунё мусулмонларига тарқатилади

Саудия Арабистони подшоҳи, "Икки муқаддас масжид ходими" Абдуллоҳ бин Абдулазиз Қуръони каримнинг минглаб нусхаларини дунё мусулмонларига тарқатиш тўғрисида кўрсатма берди. Буйруққа мувофиқ, 213 минг 481 дона Мусҳаф бутун жаҳон мамлакатларига бепул тарқатилади.

Саудия Арабистонининг Мадина шаҳрида жойлашган махсус нашриёт-матбаа мажмуаси Қуръони карим китобини чоп этиш, таржима қилиш, муқаддас калом қироатларини аудио кассеталарга ёзиш ва вақф асосида тарқатиш билан шуғулланади. Юқорида айтилгандек, дунё мусулмонларига тарқатилиши кўзда тутилган китоблар ҳам айни шу мажмуада тайёрланган.

Қуръони карим нашр этишга ихтисослашган мажмуа аслида 1985 йили подшоҳ Фаҳд бин Абдулазиз томонидан ташкил этилган. Ўтган 20 йилдан ошиқ вақт давомида мажмуа томонидан Аллоҳнинг муқаддас каломини бутун дунё миқёсида ёйиш, уни илмий тадқиқ этиш борасида катта ишлар амалга оширилди. Биргина 2000 йилдан бери мажмуада 138 миллион нусха Мадина Мусҳафи чоп этилди ва дунё мусулмонларига етказилди.

Нашриёт-матбаа мажмуаси йилига 30 миллион нусхада Қуръони карим чоп этиши қувватига эга.

ХАЛҚАРО ВОҚЕАЛАР
GLOBUS
INTERNATIONAL LIFE

БМТ тадқиқотларига кўра, дунё бойликларининг 40 фоизи сайёрамизнинг 1 фоиз аҳолиси қўлида тўпланган.

Касб жинс танламайди

Жамиятда мавжуд ҳар бир шахс эркин фикр юритиш ҳуқуқига эга. Бу бош қомусимиз бўлган Конституциянинг 29-моддасида ҳам ўз аксини топган. Демакки, инсонларнинг ташқи қиёфаси, фикрлаш доираси бир-биридан тубдан фарқ қилгани сабаб атрофимизда содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларга ҳам ҳар ким турлича муносабат билдиради.

Дилафрўз ТЎРАҚУЛОВА

Оддий мисол. Бир куни бекатда турган 60 ёшлардаги отахон сўнгги вақтлардаги аёлларнинг фаолияти ҳақида ташвишланиб гапираркан:

— Мен хотин-қизларнинг баъзи соҳаларда ишлашидан хавотирланаман. Негаки, ҳозир касбларнинг қай бири эркакка хос, қайси аёлларга мос, ҳеч фарқлаб бўлмай қолди. Аниқроғи, касблар бир-бири билан ўрин алмашган, яъни аёл — ҳарбий, аёл — ҳайдовчи, киракаш ёхуд... Аксинча, эркак киши — тикувчи, салонда соч турмакловчи ва шунга ўхшаш. Буни қандай тушуниш мумкин, дея кўп куюнди.

Буни изоҳлаш учун Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларини келтириб ўтиш жоиз. Жумладан, 46-моддасида "Хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқлидирлар" деб қайд этилган. Шундай экан, бу тенг ҳуқуқлилик касб танлаш борасида нега чекланиши керак?

Бу масала юзасидан кўпчилик эркакларнинг фикри ўрганилганда ҳам уларнинг 80 фоизи аёлларнинг ишлашига қарши эканлигини билдиришган.

Хўш, аёл тадбиркор, фермер, корхона ёки ташкилот раҳбари ёхуд учувчи, ҳайдовчи бўлсин ҳам дейлик. Шу касбни танлашга унинг қизиқишлари мажбур этган бўлса ва шу соҳада ишлашга қобилияти ва жисмоний кучи етарлича бўлса, касб танлаш ҳуқуқига чегара қўйишга ҳақли эмасмиз.

Тўғри, баъзи эркаклар оила бошлиғи эканлиги, рўзғор тебратишга қурби етишини ҳисобга олиб, турмуш ўртоғининг ишлашини чеклаши мумкин. Бироқ бунинг акси бўлган эркаклар ҳам кўп учрайди.

Кўпчилик эркакларда хотин-қизларга нисбатан нотўғри қарашлар шаклланган. Кўчага чиқдими бас, қадами ўзгараркан, кўнглига келган ишни қилар экан. Қизиқ, биз ҳозир қайси даврда яшаяпмиз? Аввало, бу ҳамманинг ўз виждонига ҳавола. Қолаверса, уйим-жойим дейдиган аёллар фақат фарзанди учун, рўзғорини обод қилиш ёхуд текинхўр бўлмасдан оз бўлса-да ҳиссасини қўшиш учун ишлайди ва ишлаяпти ҳам. Бир жиҳатдан касб танлаш — инсоннинг қизиқишига ҳам узвий боғлиқ. Кимнинг қизиқиши устун келиб, ўша касбга меҳр қўйса, имкониятлар чексиз, фақат уддасидан чиқолса, бас.

Касблар ҳам хилма-хил. Олдинги вақтларда касб-корнинг оддий кўринишлари мавжуд эди, масалан, аёллар гилам тўқув цехларида, кашта тикиш фабрикаларида, эркаклар эса кулолчилик, темирчилик устахоналарида ишлашар эди.

Дарвоқе, инсоннинг касб танлашига икки нарса туртки бўлади: биринчиси — қизиқиши ва иштиёқ таъсирида бўлса, яна бири шароит тақозо этганда.

Оддий ҳақиқатга назар солсак, ёшлигидан тиббиёт соҳасига меҳр қўйиб, саккиз йил шу касбнинг сир-асрорларини ўрганган эркак ўз қизиқишига бўйсунган ҳолда гинекология бўлимида ишлаяпти, дейлик. Бу ҳам кимлар учундир номақбул иш ёки хунук ҳолат бўлиб туюлар, аммо унинг бой малакаси ва қобилияти, интеллектуал салоҳияти бошқа шифокорга нисбатан устунроқ бўлса, асосийси, беморнинг мушкулини тез ва осон ҳал қилса, турган гапки, унинг ёрдамига кўпроқ эҳтиёж сезилади.

Ўтказилган сўровнома натижалари аҳолининг деярли 70 фоизининг "Аёллар ва эркаклар касбини аралаштириб юбормаслик керак" деган фикрдаги жавобини кўрсатди. Бу эса маълум маънода касб танлашда чегара бўлиши керак, деган хулосага олиб келади.

Тўғри, шариатда ҳам эркак ва аёллар ўртасида бузилмас чегара бўлиши керак, дейилган. Бироқ бунинг касбий фаолиятга алоқаси йўқ, назаримда. Бу Конституциямизнинг 37-моддасида ҳам алоҳида қайд этилган, яъни "ҳар бир шахс меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, адолатли меҳнат шароитларида ишлаш ва қонунда кўрсатилган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эгадир".

Энди танганинг иккинчи томонига ҳам жиддий аҳамият берсак.

Юқорида таъкидлаганимиздек, хотин-қизларнинг турли соҳада ишлаши табиий ҳолат, лекин бунинг айрим кўз илғамайдиган жиҳатларини ҳисобга олсак, отахоннинг гапларини қисман инобатга олишга тўғри келади.

Ҳайдовчилик жисмоний жиҳатдан аёлларга бироз оғирлик қилади, бироқ шунга қарамай бу касб эгалари талайгина. Чунки ўтмишда ҳам аёллар трактор ҳайдаган, учувчи бўлган. Шу ўринда савол туғилади. Киракашлик-чи, у аёлларга хосми?

Одатда, такси йўловчини айтган манзилига олиб бориб қўяди. Тасаввур қилинг, бехосдан 3-4 маст одам киракаш аёлнинг машинасига ўтирди. Бундай вазиятда аёлнинг бекорчилик ёхуд зарурат юзасидан қўл урган шу иши унга ва оиласига қай даражада таъсир қиларкин? Яхшиси, буни киракаш аёлнинг ўзидан эшитайлик-чи...

— Халқимизда шундай нақл бор: «Чумчуқдан қўрққан тариқ экмайди». Ҳозирча бундай хунук воқеага дуч келмадим. Қолаверса, ҳайдовчида танлаш ҳуқуқи бор. Мен эрталабдан, кечгача қадар, баъзан тунгача "таксичилик" қиламан. Бу иш зарурат туфайли эмас, аксинча, вақт ўтказиш ва қўшимча даромад топиш учун. Тадбиркорлик билан шуғулланиб шу машинани сотиб олдим. Турмуш ўртоғим ўзининг машинасида ишга кетади, мен эса болаларни мактабга қўйиб, кейин бошқаларнинг ҳожатини чиқараман, — дейди бизни Чорсудан Талабалар шаҳарчасигача олиб боришга бажонидил рози бўлган оқ "Матиз" соҳибаси.

Хулоса шуки, ҳамма ўз фаолиятини эркин белгилайди. Биров бировга "Сен бу ишни қилма, бунисини қил" дейишга ҳақли эмас. Зеро, жамиятда эркаклар ва аёллар тенг ҳуқуқли экан, қайси лавозимда ишлашидан қатъи назар эл-юрти, касби ва оиласига меҳри баланд бўлса, пок ва иймонли ҳаётда ўзининг мустаҳкам ўрнини топади.

Ўзбекистон мустақил босма ОАВ ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди ҳамда Фуқаролик жамиятини ўрганиш институтининг моддий ва ахборот кўмагида тайёрланди. Лойиҳа: «Демократик жамият қурилишида аҳолининг фуқаролик позициясини шакллантириш ва фуқароларнинг фаоллигини ошириш масалалари».

Нашр

Иффатли бўлайлик

"Ҳидоят" журналининг 5-сони "Таянч нуқта" рукнида берилган мақолача ана шундай номланган. Журналда бир-биридан долзарб масалалар ҳақида баҳс юритувчи қизиқарли мақолалар бисёр.

Тақво ва гўзал ахлоқ

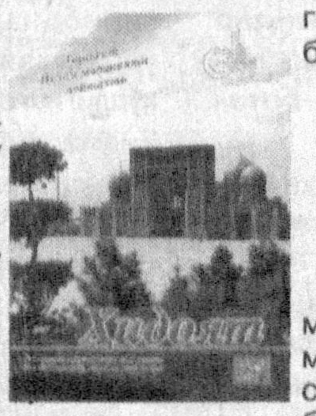

Абу Ҳурайра (розийаллоҳу анҳу) ривоят қиладилар: "Расуллуллоҳ (саллоллуҳу алайҳи ва саллам) дедилар: "Ахлоқи энг гўзал киши имони мукаммал мўминдир. (Мўминларнинг) энг хайрлилари эса аёлларига нисбатан гўзал муомалада бўлганларидир" (Абу Довуд, Термизий ва Имом Аҳмад ривояти).

Пайғамбар (алайҳиссалом): "Аллоҳ таоло сизга Исломни дин этиб ихтиёр этди. Уни гўзал хулқ ва саховат билан эъзозланг. Чунки Ислом фақат шу икки хислат билан мукаммал бўлади", деганлар.

"Қирқ ҳадис"

Савдони бекор қилиш ҳуқуқлари

Киши сотиб олган молида ўзганинг ҳаққи борлигини билса (масалан, ҳовли сотиб олганида сотувчининг ака ё укасининг унда мерос сифатида ҳаққи борлигини билса), уни қайтариб, пулини олиш ихтиёрига эга бўлади.

Агар у мол дон каби ажратиш мумкин бўлган моллардан бўлса, ўзгага тегишли қисмини бўлиб беради ва унга яраша пулини қайтариб олади. Қолганини қайтариб беролмайди.

Муҳаммад Шариф ЖУМАН

"Ислом қомуси"

Туркия Исломий тадқиқотлар марказининг саъй-ҳаракатлари билан 32 жилдлик "Ислом қомуси" тўла нашр этилди. Ушбу нашр барча Ислом тадқиқотчилари учун энг қамровли илмий манба ҳисобланади.

KUNA

Қаноат

Асл айбим —
Текис йўлда қоқинмоқдир.
Асл бахтим —
Ўзинг кўрмай соғинмоқдир.
Еру кўкдан мудом излаб
Хато қилдим.
Сени топмоқ йўли доим
топинмоқдир.

Аъзам ЎКТАМ

Қуръони каримнинг ноёб нусхаси

Хитойнинг Нинся Хуэй мухтор туманида подшоҳ Мин сулоласи ҳукмронлиги даврида (1368-1644) кўчирилган Қуръони карим нусхаси топилди.

Қуръони каримнинг бу нодир қўлёзма нусхаси Сиди уездидаги масжидлардан бири имомининг оилавий кутубхонасида сақланиб келган.

Portal credo.ru

Зебо АБДУҚОДИРОВА тайёрлади

Номзодлар

Дашт тўрғайининг парвози

XX асрнинг 70-80 йилларида ўзбек адабиётига ёш шоирларнинг янги бир тўлқини ўзгача тошқинлар, ўзгача эпкинлар, ўзгача шовқинлар билан кириб келди. Бу тўлқин ўзбек шеъриятида янгиланиш жараёнини юқори босқичларга кўтарди. Ана шу тўлқиннинг ичида Азим Суюн шеърлари ўзининг саркашлиги, жўшқинлиги, жасоратга мойил руҳияти билан кўзга ташланиб турди.

Тулапберган ҚАЙИБЕРГЕНОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони
Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон
халқ ёзувчиси

Анғиз ўсган ерларда отлар
бевақт ўлмағай,
Яхши бўлса аёллар эрлар
юзи сўлмағай.
Қайси юртда чинакам
ботир эрса йигитлар,
Ўшал юртнинг эллари
ёвларга қул бўлмағай, —

деб ёзган эди ўша етмишинчи йилларда эълон этилган "Қадимги Нурота қўшиқлари" туркумида шоир.

Нурота тоғларидаги Бешбармоқ чўққиларининг ғадир-будир қоя-тошларидай бу жайдари сатрларни ўқиб таъсирлангач, мен "Абдулла Орипов ва Эркин Воҳидовнинг қаторига яна бир бургут шоир келиб қўшилган экан-да" — деб тўлқинланганман, қувонганман ва "Азим Суюн катта шоир бўлгай" — дея ғойибона дуо қилганман.

Азим Суюн чоп этилган ўн-ўн беш китобларининг ҳаммасида тилга — Туркий тилга, сўзга — Туркий сўзга жуда улкан меҳр-муҳаббат билан ёндашганлигини, таъзим этганлигини, уни олтиннинг заррасидай йиғиб, авайлаб сақлашга, улуғлашга жон куйдирганини, тўлқинланиб қўшиқлар ёзганлигини англаймиз.

Азим Суюн ўзининг "Ватан фасллари" деб аталган китобидаги "Саждагоҳ" фаслининг биринчи саҳифаси — биринчи шеъридаги биринчи сатрларидаёқ она тилининг софлигини улуғлайди. Илк битигини туркий сўз — Тангридан бошлайди:

Тангрим инояти — оппоғим,
тилим,
Азиз хонадоним — чароғим
тилим.
Сўзлашгум Ер юзин аҳли
билан тенг,
Қитъалар аро тик байроғим
тилим.

"Ўзбекистон сўзи" шеърида эса яхши сўз ва яхши ишни кўкларга кўтаради. Ор ва номус пок бўлмаган ерда она тилининг тоза бўлиши мумкин эмас. Она тили "оппоқ" бўлмаган ерда яхши сўз ва яхши иш бўлиши мумкин эмас. Она тил, Гўзал китоб, Яхши сўз ва Яхши иш ҳаммамиз учун Қуёш:

Ўз она тилингиз қутлуғдир
сизга,
Сиз унда битгансиз не гўзал
китоб.
Болта урмагансиз
илдизингизга
Эзгу Сўз ва Амал —
сиз учун офтоб.

Шеърият — ўзбек шеърияти чинакам эркинлик учун курашиб яшади. Бу йўлда қурбонлар — шаҳидлар бўлди. Бироқ ёвуз империя, қонларга қоришган мустабид тузум кўркам сўзни, қаламни синдира олмади. Ҳурлик яловин олган халқимизнинг шодиёна кунларини кўришга ва куйлашга муяссар бўлдик. Қодирий, Чўлпонлар биз билан яшаётир:

Уларнинг қалами
қолмади ерда,
Йўқ, улар созлари
қолмади ғариб.
Куйлади қасоскор
ҳур оҳангларда
Улкан минбарлардан
Абдулла Ориф!

Азим Суюн шеъриятидаги жанговор руҳ ўқувчини ўзининг авжли оҳанглари билан ром этади. "Соҳибқирон ҳайкаллари пойида" туркум шеърларидаги ҳар бир банд, ҳар бир сатр, ҳар бир сўз ёвларга қарши қўзғалган ёвқур навкарларнинг зил қадамларини, ботирлар елдирган отлар туёқларининг дусурлашларини, неча юз минглаб юрт қаҳрамонларининг юрак уришларини ёдимизга солади. Буюк Соҳибқирон Амир Темур ҳайкали Шаҳрисабзда тик турган, Самарқандда тахтда ўтирган, Тошкентда эса отга минган ҳукмдор ҳолатидаги кўринишга эга. Шоир бизга қадрдон ўша шаҳарларни ҳам, ўша шаҳарларга, туркий элатларга шон-шуҳратни енгиб олиб берган бобомиз Амир Темурни ҳам ўз юрагида абадий, қаддини тик тутиб кўтариб юра олиши билан мағрур.

Дўппи каби
Ўзбекюртимнинг
Шон-шавкатин юрдим
тик тутиб.
Темур бобом тирик руҳини
ТИККА, ТАХТДА,
ОТДА кўтариб!

"Ўзбек қозони" шеърида юртимизнинг — улусимизнинг ош дамлайдиган бир қора қозонини бутун Европа қадриятларидан юқори қўяди. Жайдари, халқона тил билан қозоннинг рўзғордаги қадрини баён этиш орқали шоир Ватанга бўлган чексиз муҳаббатини баён этади.

Хуллас, Женевада набира
қизим,
Бир палов дамлади, тузди
бир базм.
Бундайин базмни кўрмаган
жаҳон,

Европа бир томон, палов
бир томон.
Европа тўп-тўкис — кўзи,
қорни тўқ,
Лекин ош дамлашга бир
қозони йўқ.

Ҳа-да! Ўзбекнинг палови ўзбек қозонида дамланмаса, унда қандай таъм, қандай маза, қандай лаззат бўлиши мумкин.

Шоирнинг "Ўзбек давлати" достони элим деб, юртим деб яшаган мардона юрак билан бор овозда баралла, жаҳонга жар солиб, ҳайқириб ўқиладиган асар. Ушбу достонни, менинг англашимча, товушсиз, аста, сокин, тўлқинланмай, ёнмай ўқиш мумкин эмас. Достон тинчлик ҳақида. Достон ободончилик ҳақида. Достон мардлик ҳақида. Достон яратувчилик ҳақида. Энг тўғриси, достон Эркинлик ҳақида! Истиқлол меъмори — яратувчиси ҳақида!

Шоир бу достонида мамлакатнинг Бош дарвозаси — Эзгулик аркаси, Ер шари ва ундаги Ўзбекистоннинг харитаси, Бахтиёр она ёдгорлиги, Ўзбекистон Республикаси бош майдони, Сенат биноси, Мустақиллик ва Эзгулик монументлари, Хотира майдони ва Мотамсаро она ёдгорлиги, Туркистон саройи ва Миллий боғни ёниб-ёниб куйлайди, ички сезим ва туйғуларини ошкора очиб, ёйиб ташлайди.

О, Ақл-заковат,
сенга ташаккур,
яшасин оламда
эзгу тафаккур!
Эй, Дунё ҳайкалтарошлари,
сиз уларга ҳайкал қўйинг,
муаззам ҳайкаллар,
улар юксалиб борсин Ойгача!
Юлдузларгача!
Бани башар
гулчамбарлар қўйсин
ижодга!
ижодга!
ижодга!

Шоирнинг "Шуълалар ранги" деб аталган учинчи фаслдаги шеърлари мавзуларининг кенглиги ва мазмунининг теранлиги билан ажралиб туради. Мана шу кенглик ва теранлик бири иккинчисини такрорламайдиган шуълаларга тўла фикрларнинг жилвали қирралари билан диққатни тортади. Кенгликка ҳамма нарса сиғади. Теранликда марваридлар яширинган бўлади. Азим Суюн шеъриятидаги халқона руҳ ўша кенгликка ва теранликка ўхшайди. Муаллифнинг "Соғинч" шеъридаги "Отадан қолган чорбоғ", "Бобомерос ёнғоқзор", "Қорли тоғ", "Тош сўқмоқлар", "Бургутлар", "Какликлар", "Кўктерак", "Капалаклар" — буларнинг ҳаммаси шоир қалбининг теранликларида уни бир дам ҳам тинч қўймайдиган "лаззатли дардлари — соғинчлари". Шунинг учун ҳам шоир какликларга "Мўминнинг куни қурсин, ассалому алайкум" деса, кўктеракка "Кўприк бўлиб қолибсиз йиқилиб сой устига" дея мунгга ботади. "Излаб топганим ўзинг, ассалому алайкум" деб туғилган юртига — Ўзбекистонга таъзим этади.

Азим Суюннинг шоирона Ўзлигини белгиловчи фасл — тўпламнинг тўртинчи бўлими — "Олам — ҳикмат китоби"дир. Китобнинг биринчи, иккинчи ва учинчи фаслларидаги халқона шеъриятнинг кенглик, теранлик уммонларининг шарқираб оқишида мазмун изидан мазмун излашга ундайди. "Олам — ҳикмат китоби" бўлимида ҳам, насрий тилда ёзилган демаса, ўқувчи бир ўқишдаёқ англаб оладиган фикрнинг, маънонинг астаридан, чуқурлигидан яна бошқа бир мазмунлар кўриниш беради. "Боғда фақатгина булбул сайрамайди" деб ёзади шоир. Ўқувчига ўйланиш учун имкон яратади... Ҳа, боғда олашақшақ, чигирткалар ҳам, қўнғиз, бузоқбошлар ҳам, чумчуқ, попишаклар, ҳаттоки, қурбақалар ҳам, қарға-зоғлар ҳам сайраши мумкин. Адабиётда — шеъриятдачи?! Бунда ҳам бор "сайроқи қушлар". Муаллиф ёзади: "Шеър умри шоир умрига тенг эмас". Ўқувчи яна ўйланади: қай бири қисқа? Муаллиф образли фикрларини ўзгаларга таржима қилиб бериши шарт эмас. "Ватаннинг бўйи басти — ботирлари ва шоирлари билан ўлчанади", деб ёзади у.

Насрий қайирмаларининг бирида шоир ёзади: "Мен дашт тўрғайиман. Баъзан икки қанотимга тош боғлаб "Уч", — дейдилар".

Азим Суюн ижодиётидаги Ватанни севиш, аёлга муҳаббат ва уларни эмин-эркин ёниб куйлаш — шоир илҳомининг икки қаноти. Бу қанотлар парвозининг барча савлати-салтанати, биринчидан, эл-юртга бўлган содиқликда кўринса, иккинчидан, аёл гўзаллигига бўлган ишқ шеъриятида кўзга ташланади. Ишқ-муҳаббат мавзуси Азим Суюн ижодиётида ширали шева, ўтли завқланиш, авжли тўлқинланиш билан тасвирланади.

"Муҳаббат ҳайратлари" деб аталган бешинчи бўлим — соф ишқ-муҳаббатни улуғлаши билан қадрли. Туркий халқларда "Яхши уйнинг давлати — аёл. Яхши элнинг давлати — хонадон" деган нақл бор. Муаллифнинг бу бўлимдаги шеърларини ўқиган ўқувчи лирик қаҳрамоннинг кўнгил олами ранг-баранг нурларга, сезим ва туйғуларнинг бетакрор жўшқин эканлигининг гувоҳи бўлади.

Азим Суюн шеъриятида булутлар билан сирдош бўлган тоғ баландлигининг, ўшал тоғларни ҳам, гоҳо тошган, гоҳо қайтган дарёларни ҳам, тиниқ, лойқа кўлларни ҳам ўз бағрига сиғдирган чексиз далалар кенглигининг буюклик хусусияти сезилиб туради. Қорақалпоқ ўқувчилари, менинг ўзим ҳам Азим Суюн шеърияти билан ўттиз йиллик вақтдан буён ошнодирмиз. 1985 йилда "Қорақалпоғистон" нашриёти Азим Суюннинг "Менинг осмоним" шеърлар тўпламини шоир Ҳикматулла Айимбетов таржимасида 3000 нусхада қорақалпоқ тилида чоп этди. Қорақалпоғистон халқи Азим Суюнни ўзимизнинг шоиримиз деб билади. Яна бир катта янгилик, Азим Суюннинг "Эй, дўст!" деб аталган қайирмалар тўпламини таниқли шоир Бахтиёр Генжамуродов таржима қилиб, қорақалпоқ халқига туҳфа этди. Булар халқимизнинг Азим Суюн ижодиётига нисбатан ихлоси, меҳр-муҳаббатининг изҳоридир.

Азим Суюннинг "Дашт тўрғайи" деб аталган ажойиб бир шеъри бор:

Томоқлари булкиллаган
дашттўрғайим,
Ҳур-ҳур учиб-учавергил,
жўш тўрғайим,
Оққўнгиллим,
куйлаб-куйлаб ўтадирмиз,
Сенинг каби мен ҳам битта
қуш, тўрғайим.

Мана шу сатрларни, мана шу ажойиб сатрлар умумлашган бутун шеърни мен ўз номимдан, халқимизнинг номидан Ўзлик тулпорини минган иним Азим Суюннинг ўзига юрагим тўлиб тошиб, баланд овоз билан ўқигим келади. Сабаби, дашт тўрғайи — юксакда — бепоён осмонда қанот қоқиб, учиб-учиб сайрайди. Дашт тўрғайи Ватанни парвозларда куйлайди. У эркин қанот қоқмаса, парвоз қилмаса, сайрай олмайди.

Азим Суюннинг "Ватан фасллари" шеърлар тўпламининг Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотига номзодликка қўйилганини мен чин юракдан қувватлайман. Ватанни, мустақил эл-юртни, бунёдкор халқимизнинг эзгу ишларини, шодликлари ва орзу-умидларини ёниб куйлаган Азим Суюн ижодиёти Давлат мукофотига лойиқ деб ҳисоблайман.

Танишув

Умид-ла пойингга бош қўйдим...

Назира
БОЙМУРОДОВА

Гул бўлай, райҳон бўлай,
Бағри кенг осмон бўлай,
Майли, сўнг ёмон бўлай,
Сиз эса яхши бўлинг,
Ҳаётнинг нақши бўлинг.

Майли, ишққа зор бўлай,
Майли, гулдек хор бўлай,
Майли, хўп абгор бўлай,
Сиз эса яхши бўлинг,
Ҳаётнинг нақши бўлинг.

Кўздан оқсин жолалар,
Оқарсин соч толалар,
Адо қилсин нолалар,
Сиз эса яхши бўлинг,
Ҳаётнинг нақши бўлинг.

Булбулга ошиқ бўлай,
Ўн йиғлайин, бир кулай,
Шабнам бўлиб тўкилай,
Сиз эса яхши бўлинг,
Ҳаётнинг нақши бўлинг.

***

Орзулар ишқида елдим ман,
Бир телба мусофир бўлдим ман.
Во ажаб, туз насиб экан-да,
Ижод деб бағрингга келдим ман.

Нон шаҳри, тошдайин қотмагин,
Ҳар кимга сирларим сотмагин.
Умид-ла пойингга бош қўйдим,
Бошимга тошларинг отмагин.

Розиман, меҳнатдан тиндирма,
Кўзимга уйқулар индирма.
Бир зорим: ғанимлар кулмасин,
Шул тоза гулингни синдирма.

Бошингга бахт бўлиб қўнай ман,
Бағрингда гул бўлиб унай ман.
Сен азиз ватаннинг парчаси,
Юракда боримни берай ман.

***

Сўзлаганда боллар томса сўзимдан,
Юрганимда гуллар унса изимдан,
Жилмайганда қуёш кулса юзимдан,
"Болам" деган ширин сўзинг бўлойин,
Она халқим, суйган қизинг бўлойин.

Тупроғингни доим билай саждагоҳ,
Севгинг ўти адо қилсин, тортай оҳ,
Кўнгли очиқ қизгинангга бўл паноҳ,
Қучоғингда ўйнаб-кулиб юройин,
Она халқим, суйган қизинг бўлойин.

Ҳар сўзингни бир ҳикмат деб билойин,
То тирикман хизматингни қилойин,
Довруғингга довруқ солиб юройин,
Фармонингга мен "лаббай" деб туройин,
Она халқим, суйган қизинг бўлойин.

Юрагимда меҳр ўтинг ёндирай,
Тилагимда иймон гулинг ундирай,
Меҳнатим-ла бағринг гулга тўлдирай,
Гулзорингда тоза гулинг бўлойин,
Она халқим, суйган қизинг бўлойин.

***

Қўшиқлар тўқишга нўноқ бўлмасак,
Доим шод бўлсагу, ғамнок бўлмасак.
Биз қандай шоир-у, сиз қандай ҳофиз,
Элу юрт дардидан огоҳ бўлмасак.

Йиллар зарбасидан синмаган бу эл,
То тонгдан шомгача тинмаган бу эл,
Камтарни шул қадоқ кафтида сийлаб,
Манманни назарга илмаган бу эл.

Бир қўшиқ яратсак, сел бўлса шу халқ,
Бир-бирига ғамхўр эл бўлса шу халқ.
Бахт дема ўткинчи обрў-мансабни,
Бахт шудир: бағримга кел деса шу халқ.

Тўртта "шиғир" ёзиб Ҳофиз бўлмайсан,
Дўстлар суҳбатиға жоиз бўлмайсан,
Элнинг дуосини ола билмасанг,
Икки дунёда ҳам ҳофиз бўлмайсан.

Аҳвол

Хиёбон кўркидаги доғ

Тошкенти азимда хизмат сафари билан тез-тез бўлиб тураман. Ҳар гал ненидир кўриб қувонаман, недандир қайғуга ботаман.

Тошкент кундан кунга гуллаб-яшнаяпти, осмонўпар бинолари кўпайиб бормоқда. Ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари ҳам юксак даражадаки, булар қувонарли ҳолдир.

Лекин кўча-кўйдаги ёшларнинг ахлоқсизлик борасидаги янги-янги хурмача қилиқлари яхши кайфиятни ўлдиради. Гапни индаллосидан бошласам. Бир пайтлар мини юбкалар жуда урфга кирганди. Кейин-кейин киндик ва қоринни очиб юриш урфи пайдо бўлди. Бунинг ҳам турфа хиллари — ланг очиб юриш, пардали очиш каби кўринишлари бўлди. Бу модадан ("мода"ларига ўт тушсин, дейди ахлоқли кишилар) зерикишибди чоғи, энди хотин-қизларнинг энг нозик аврати ҳисобланмиш кўкракни ним очишу ланг очиб юриши одат тусига кирибди. Улар орасида ўзбек қизларининг ҳам кўплиги ғоят ачинарлидир. Билмадим, бу кетишда шу борадаги меъёрни энг "юксак чўққи"га олиб чиққан Россия марказий шаҳарлари кўчаларидаги ҳолат Тошкентда ҳам акс этмаса, деб қўрқаман.

"Аёлларнинг яланғочланиши эркаклар учун ҳалокатдир", деб ёзилади "АИФ" газетасининг 2006 йил 27 сонида. Шу газетанинг 28 сонида Юлия Шигарёва буни тўлдириб шундай дейди: "Москвалик қизлар қандай кийинаётганини кўриб, бутун Россия ақл бовар қилмас жинсий хасталикка мубтало бўлган деган хаёлга борасан киши. Бу биринчи навбатда қизларнинг қорнини очиб юришида кўринади. Ваҳоланки, дунёнинг бирорта мамлакатида бундай кийинишмайди".

Аёлларнинг яланғочланиши эркаклар учун ҳалокатли эканлигига изоҳнинг ҳожати йўқдир. Модомики, Москвадаги ҳолат дунёнинг ҳеч ерида йўқ бўлса, Тошкент ҳам уни изма-из қувлаб кетаётган экан-да.

Аслида ахлоқий меъёрлар, кийинишлар хусусида кўп ёзилди. Ҳатто бу масала тезкорлик хусусиятига эга бўлган "Ахборот" кўрсатувигача кўтарилди. Бунда қўлимизга қалам олишдан мақсад бошқа эди. Лекин айтадиган гапимизга боғлиқлиги борлиги учун тўхталиб ўтдик.

Асосий масалага кўчсак. Бугунги кунда Амир Темур хиёбони шаҳарнинг энг гавжум жойига айланиб қолаёзди. Хиёбоннинг шундоқ биқинидаги кўчада бир пайтлар уч-тўрт рассом ўтириб, ўтган-кетганнинг расмини чизиб ҳожат чиқариб ўтирарди. Кейин-кейин улар ёнига совғалар (сувенир) сотадиган савдогарлар қўшилди. Бора-бора булар савдо расталарига айланди. Ошхонаю кафелар қўшилиб одамларнинг дам оладиган ҳақиқий "сайилгоҳ"ига айланди.

Кейин-кейин йўлнинг икки четида турфа либосдаги қизчалар сизни ўз ошхонасига таклиф қила бошладилар. Бора-бора кафеларда ярим-яланғоч қизларнинг рақс тушиши пайдо бўлди. Кейин-кейин бу "такомиллашиб", "ставка"лари ошиб — сиз билан рақс тушар, пулни оширган сарингиз уларнинг "яқин"лашуви ортиб борарди. Қарабсизки, бу ер ахлоқсизлик масканига айланди. Яхши маънода ташкил этилган сайилгоҳнинг фаҳш ҳудудига айланиши энди кўпчиликни ташвишга сола бошлади. Сафарларимнинг бирида сайилгоҳ бутунлай супуриб ташланганлигининг гувоҳи бўлдим. Бунинг сабабини аниқ билмадим-у, ўзимча ахлоқсизликка қарши ўт очишу маънавиятнинг тантанаси деб қўя қолдим.

Лекин шу фаҳш майдонининг бир бўлаги Амир Темур хиёбонидаги бадкирдорликни бартараф этишга ҳеч ким уринмаяпти чоғи. Бу ер куну тун қўшмачилик, фаҳш савдоси қизиган масканга айланиб қолди. Ахир ҳеч кимнинг эсидан чиқмагандир, улуғ саркарда ва адолат посбони Амир Темур ҳайкали барпо этилганида айтилган эзгу мақсад ва ниятлар ҳали оҳорини йўқотган эмас. Энди шундай муқаддас майдонни ахлоқ кўчасини четлаб ўтган бир ҳовуч ахлоқсизлар фаҳш савдоси майдонига айлантириб олишлари қуюшқонга сиғадими?!

Аслида, шаҳардаги ҳар бир дам олиш жойини — боғларни, дам олиш хиёбонларини, таъбир жоиз бўлса, ювуқсизлар эгаллаб бўлдилар. Ундай ерларга ахлоқли кишилар, эр-хотинлар киришга безиллаб қолдилар. Мустақиллик майдони ортидаги Бўзсув бўйларини-ку айтмаса ҳам бўлади. Қани энди, бир-бирига қапишган бедодларга танбеҳлар, койишлар, ҳатто ҳақоратлар кор қилса?!

Хўш, бундай аҳолининг дам олиш жойлари, муқаддас масканлардаги аҳволни тўғрилашга Тошкент шаҳар ҳокимлиги, шаҳар ИИББнинг ҳаддилари сиғадими? Бир ёқдан давлат арбоби ва буюк саркардага ҳайкал ўрнатиб, унинг руҳини шод этсак-у, иккинчи бир кимсалар уни чиркин майдонга айлантиришса. Бу ахлоқсизлик кўринишларига чек қўйилишига умид қиламиз.

Абдувосит
САИДЖАҲОНИЙ,
Андижон шаҳри

Суллоҳлик

Илк баҳор кунларининг бирида касалхонага бориш учун хиёбондан ўтдим. Эрталаб бўлгани учун одам сийрак, узоқдан 3-4 аёл ва улар атрофида уймалашиб юрган формали шахсларга кўзим тушди. Хиёбоннинг таърифини эшитганим учун ҳуқуқ-тартибот ходимларининг ҳушёрлигига ичимдан таҳсин айтдим: "Масъулиятни қарангки, тонгданоқ аҳвол билан қизиқишяпти". Йўлда давом этарканман, расмий шахслардан бири сумкали аёл билан нимանидир баҳслашиб, менга қарама-қарши келиб қолди. Аёл эркакка айтар эди: "Ҳозир пулим йўқ, обедда эрийман". Шу гап қулоғимга киргач, карахт бўлиб қолдим. Аёл ким, нега у "эриш"и керак? Вазият изоҳсиз ҳам тушунарли эди. Ўзимга келиб, яқин атрофда бошлиқлардан кимдир бўлганида ходимнинг қўшмачи хотин билан ошу қатиқ бўлиб юрганини айтиб бермоқчи эдим.

Бундай ҳоллар масъул ташкилотларга маълумми, нега бирор чора кўрилмайди?

Болта ТУРДИЕВ,
Нарпай тумани

ТАҲРИРИЯТДАН: ***Пойтахт аҳлининг бўш вақтини кўнгилли ўтказиши, қолаверса, миллий ўзлигимизни намойиш этиш мақсадида эзгу ният билан ташкил қилинган истироҳат масканларидаги нохуш ҳолатлар ҳақида жуда кўп гапириляпти. Афсуски, ҳар доим ҳам эътирозлар етарлича акс-садо бермаяпти. Милиция таянч пунктларининг фаоллиги сезилмаяпти. Оромгоҳларни эса ахлоқсизлик, фаҳш тобора комига тортиб боряпти. Вазиятни ҳисобга олиб, аввало, тезкор чоралар кўрилишини, кейин эса миллий қадриятларимиз асосида "Тошкент шаҳрининг ахлоқий низомномаси" ишлаб чиқишни таклиф қилардик. Низомномада қатъий белгилаб қўйилган меъёрлар (кийиниш, муомала, муносабат каби)дан чиққанлар маъмурий жавобгарликка тортилиши, улар жамоатчиликка маълум қилиниши лозим. Қолаверса, бундай кимсалар ҳақида яшаш ва ишлаш жойларида жамоатчилик муҳокамаларини йўлга қўйиш шарт. Токи бундай наҳс қуйқаси остонамизгача етиб бормасин.***

O'ZINGNI ANGLA!

HURRIYAT

Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

Газета Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 034-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими — А-2.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Исмат ХУДОЁРОВ

Таҳрир ҳайъати: Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Наим КАРИМОВ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Ҳаким САТТОРИЙ (масъул котиб), Шерзод ҒУЛОМОВ

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-уй.

Тел-факс: 135-39-01. Тел: 142-49-91, 142-52-72

Индекс: Якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233

Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди.
Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи: Фаррух ЖАББОРОВ

Топшириш вақти — 20. 00 Топширилди — 19. 00

Ⓡ — тижорат белгиси.

Буюртма — Г-554 Т: 3404 2 3 4 5 6